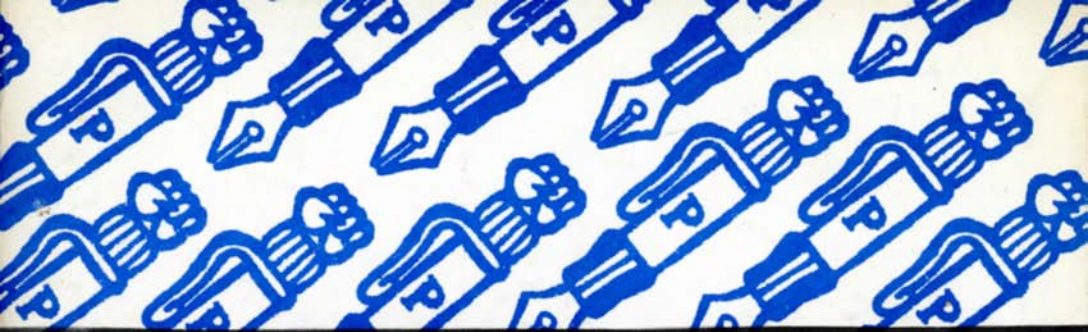

VROUWEN, ALS HET AAN ONS LIGT - VROUWEN, ALS HET AAN ONS
LIGT - VROUWEN, ALS HET AAN ONS LIGT - VROUWEN, ALS HET A
AN ONS LIGT - VROUWEN, ALS HET AAN ONS LIGT - VROUWEN, ALS
HET AAN ONS LIGT - VROUWEN, ALS HET AAN ONS LIGT - VROUW
EN, ALS HET AAN ONS LIGT - VROUWEN, ALS HET AAN ONS LIGT -

De muziek bij
"VROUWEN, ALS HET AAN ONS LIGT"
is gekomponeerd door Hans Sanders
en uitgevoerd door BOTS.
Foto's : Dick Simons.

2e oplage, overdruk, mei 1978.

VROUWEN , ALS HET AAN ONS LIGT

Het vrouwenprogramma van Proloog is gemaakt voor een brede groep vrouwen, die zich op een of andere manier bezighouden met en/of georganiseerd zijn op hun vrouw-zijn. Zoals: VJV.-vrouwen, VOS-cursussen, FEM.SOC.-vrouwen, FORT-groepen, bondsvrouwen, enz.

"Vrouwen, als het aan ons ligt" gaat over vrouwenonderdrukking. Of liever, probeert een antwoord te geven op de vraag: wat is vrouwenonderdrukking en wat kunnen wij, vrouwen, er aan doen.

We hebben dit gedaan aan de hand van een verhaal over een vrouw, het verhaal van Hilde. Wij volgen haar als werkend meisje, als getrouwde vrouw, als huisvrouw, als moeder, als buitenshuiswerkende vrouw.

Een programma voor vrouwen binnen en buiten de vrouwenbeweging

Het stuk werd opgebouwd in nauwe samenwerking met verschillende vrouwengroepen uit Eindhoven en Utrecht, die op bepaalde momenten van het produktie-proces ons bijstonden met hun kritiek.

Zoals steeds bij Proloog werd ook dit stuk ontworpen, geschreven en gespeeld door een produktiegroep. Die bestond uit: Tatjana Brinkman, Carlijn Evers, Harry Giebelen, Rik Hancké, Ber Huiskens, Els Kapteins, Thea Roding, Riëks Swarte en Pia van den Berg.

Het decor van "Vrouwen, als het aan ons ligt" is opgebouwd rond vier panelen. Op de voorzijde van de panelen is een vrouwengroep getekend. Dit beeld vormt de achtergrond voor de zingende, kommentaar-gevende vrouwen.

Twee van de panelen zijn mobiel en worden gebruikt om andere lokaties aan te geven. Zoals bijvoorbeeld: het huis van de ouders van Hans, de latere man van Hilde, het omscholingsbureau, het kantoor van de chef, enz. De twee buitenste panelen zijn verbonden door de achterwand, die uit twee deuren bestaat. De kleuren van het decor zijn blauw en zilver.

Personages:

Hilde:	een vrouw
Hans:	een vriend en later haar man
Mieke:	haar buurvrouw
Mia:	een werkend meisje
Joost:	een vriend van Mia
Nicolien:	een werkende vrouw
Van Vliet:	een afdelingschef
De moeder van Hilde	
De vader van Hilde	
Tine Dolsma:	een vrouw op de cursus
Connie Bootsma:	een vrouw op de cursus
Een omscholingsambtenaar	
Van der Kuijlen:	een personeelchef
Diane:	een werkende vrouw
Lily:	een werkende vrouw
Kees:	een mannelijke collega van Hilde
Rudolf:	evenseens een collega van Hilde.

INTRODUKTIELIED.

(De muziek zet in, de twee middelste panelen worden naar voren gereden, tot halverwege, de vrouwen komen naar voren, een ieder voor een microfoon).

Schatjes, poesjes, knuffjes, duifjes
Meiden bij elkaar
Wij spelen over onszelf
van vrouw tot vrouw
Na eeuwen onderdrukking door man en kapitaal
dringt de tijd
dat solidaire vrouwen gaan beginnen
aan de vrouwenstrijd.

Tegen mannenoverheersing en voor het socialisme
als voorwaarde voor een nieuwe maatschappij
waar vrouwen en mannen
elkaar als gelijken waarderen
en daarom moeten vrouwen gaan beginnen
hun belangen te leren.

Dat wij als vrouwen aan vrijheid waarde hechten
Heeft menig man in zijn gemoedsrust gestoord
Als je ervaart dat het nodig is te vechten
Dan denk je bij jezelf zijn wij dan zo'n aparte soort?

Verschillend of niet, we worden onderdrukt
Wij gaan ons hele leven onder vrouwzijn gebukt
Wij worden ongesteld
Wij worden opgebeld
Om Jan of Piet een goede avond te bezorgen
voor een uitzet sparen
en kinderen baren
Tegen abortus heeft men ethische bezwaren.

Verschillend of niet, wij zwoegen in de keuken
en moeten gereed staan als hij weer wil neuken
Tussen vier muren
naar buiten turen
als je een baan wil, dan is er nergens werk
En als het lukt wordt het slecht betaald
Wij staan het eerst op straat als de winst weer is gedaald.

Verschillend of niet, het gezin is onze status
Daar voeden wij op, daar ploeteren wij gratis
waar man en kinderen
zullen verhinderen
Om onze slavernij voor hen iets te verminderen
Geen eigen geld
of eigen besluiten
Zo sluit de mannenmaatschappij ons af van buiten.

Verschillend of niet, wij worden aangerand
Verschillend of niet, wij staan het eerste aan de kant
Verschillend of niet, wij worden gepaaid
Verschillend of niet, wij worden genaaid.

Dat moet maar eens veranderen
daar wordt iets aan gedaan
En hoe dat moet gebeuren
Dat leer je van elkaar
Want hoe je 't ook bekijkt
Op onszelf alleen kunnen we bouwen
De geschiedenis leert
Vrouwen worden slechts bevrijd door vrouwen
Vrouwen worden slechts bevrijd door vrouwen.

(Twee vrouwen verwijderen zich, de panelen worden naar opzij gerold. Hilde blijft achter voor de middelste microfoon. Op het toneel staat het kantoor: 3 tafeltjes achter elkaar, met daartussen een stoel. Op de eerste tafel staat een typemachine; op de tweede een stempel en stempelkussen, een stapeltje ongefrankeerde brieven, en het make-up-tasje van Hilde; op de derde liggen twee ordners en de tas van Nico-lien).

INTRODUKTIE HILDE

Hallo, ik ben Hilde
Ik werk op kantoor
Tikken en brieven likken
Oh! 'tis best leuk hoor, leuk werk, leuke mensen werken er, leuke jongen ook.
Nou, ik moet opschieten, anders kom ik te laat.

SCENE 1

HILDE ALS WERKEND MEISJE

A. Op Kantoor

Na de introductie gaat Hilde op een bureau zitten. Ze droomt een beetje voor zich uit en bekijkt zichzelf. Mia komt binnen, trekt haar jas uit, stopt haar truitje strak in haar broek.

Mia: Hallo. (Ze begint in haar tas te rommelen) Ik heb schoenen gezien, schoenen. Zo mieters. (Ze vindt haar lippenstift) Zo hoog. Blauw. Ik ben een rok aan het maken. Ook blauw. Zou hardstikke goed staan. (Ze heeft haar lippenstift gevonden - doet hem open en ziet dat ze hem de vorige keer niet naar beneden heeft gedraaid voor ze de dop er op deed) Jé, moet je zien. Helemaal verknolt. 't Was een hele dure. Zes piek.

Hilde: Hij stond je toch niet. Veel te donker.

Mia: Da's zeker de kift hè, omdat Hans gisteren naar mij keek.

Hilde: Kan me niks schelen. Hij keek trouwens helemaal niet.

Mia: O nee? Nou, maak je geen zorgen hoor. Ik val niet op hem. Ik val op groot . Hè, gisteren in de film, ik was met m'n vriendin naar de film van die cowboys met die trein. Eng man. Ik heb bijna de hele tijd met m'n ogen dicht gezeten. Met Terrence Hill. God, dat is een stuk. Meid, die heeft ogen, daar kan die mee kijken. Je gaat helemaal door de grond. (Ze doet intussen toch met haar vingers de lippenstift op - daarna begint ze haar haar te touperen) Nou, en toen in de pauze, toen was er een jongen en die liep de hele tijd achter ons aan....

Hilde: Ik dacht dat je met Joost was.

Mia: Jawel, maar daarom mag ik toch nog wel lol hebben. Ik ben nog niet getrouwd. Weet je, we gaan ons misschien verloven.

Hilde: Echt waar?

Mia: Met Pasen. Nou, niet echt officieel, maar wel met ringen en zo. En ik heb van m'n moeders drie lakens gekregen. Witte. Ik heb liever gekleurde. Als we verloofd zijn ga ik sparen. Hé, Hilde. Daar komt ie.

Hilde: (Springt haastig van het bureau) Wie? (Ze pakt het spiegelkje uit Mia's hand en bekijkt zichzelf snel).

Mia: Dat zul jij niet weten. O, je wordt helemaal rood.

Hans komt op.

Hilde: Schei toch uit.

Mia: (Lacht tegen Hans) Zeg, Hans, vindt je mijn lippenstift mooi?

Hans: (Verward en met een halve blik op Hilde) Jawel.

Mia: Hilde vindt hem lelijk.

Hans: (Wordt nog verlegener).

Hilde: Hoe gaat 't met je cursus?

Mia: Doe je een Cursus. Goh, wat.

Hans: Boekhouden.

Mia: Naast je werk. Mij niet gezien. Nou, het is natuurlijk wel goed voor een man als ie verder wil komen. Joost denkt er ook over. Bij hun op de zaak mogen sommigen vanuit de zaak. Die betaalt dan ook wat. De helft of zo.

Hans: Hebben jullie zin in een feestje?

Mia: Ben je jarig (Ze wil hem zoenen om Hilde te treiteren).

Hans: Nee. 't Is ook niet echt een feestje, maar mijn ouders zijn weg. Naar een bruiloft. Zomaar een beetje dansen en zo.

Mia: Mag ik iemand meenemen?

Hans: Ja, natuurlijk.

Mia: Schiet op, daar komt Van Vliet.

Hans: (Tegen Hilde) Je komt toch, hé. Ik kom je ophalen.

Hilde knikt.

Chef van Vliet: Zo. zo, al tien over negen en nog niemand achter z'n bureau.

Mia: (Die vlug is gaan zitten) Jawel.

Chef: Ja, ja, ik zag het wel. Het hoofdje vol van alles en nog wat, hè. Waar is mevrouw van Dijk?

Mia: Niet gezien.

Hilde: D'r tas ligt er wel.

Nicolien van Dijk: (Komt op) (Gaat achter haar bureau zitten en zoekt haar spullen bij elkaar).

Chef: Ook al te laat. We zullen het voor vandaag maar door de vingers zien en nu vlug aan het werk.

Nicolien: Wanneer komt hier iemand bij?

Chef: Nou geen gebabbel meer, maar aan het werk.

Nicolien: Ik wil een antwoord op mijn vraag. We zaten hier eerst met z'n vieren. Ineke is getrouwd en sinds die tijd zitten we met z'n drieën.

Chef: Ik heb niet het idee dat U zich overwerkt.

Nicolien: We doen meer werk dan eerst.

Chef: Als U op tijd begint...

Nicolien: Ik begin op tijd. Meestal.

Chef: U komt net tien minuten te laat binnen.

Nicolien: Ik was allang binnen.

Chef: Daar heb ik niets mee te maken. Uw plek is daar, achter uw bureau. Zo. (Hij loopt weg en draait nog even om). U probeert uw te laat komen goed te praten. Iedereen verzint.

Nicolien: Weten jullie hoelang Ineke nu al weg is.

Mia: Ik weet het niet. Een paar weken.

Nicolien: Twee maanden. En al die tijd doen wij haar werk erbij.

Mia: Ja, zit nou lekker thuis. Die hoeft niet meer. Nou ja, zo een als zij zou ik niet hoeven. Zo'n zeikerd. Kan je nooit eens mee lachen. Nee, dan blijf ik liever nog een tijdje werken.

Nicolien: Weet je dat dat op alle afdelingen zo is?

Mia: Nee, veel is hier niet te beleven. Behalve Hans, hē Hilde. (Tegen Nicolien) Weet je dat Hilde gaat trouwen?

Hilde: Schei uit met dat gejen.

Nicolien: Ik ben net op andere afdelingen geweest. Overal zijn er lege plaatsen. Mensen die weg gaan worden niet vervangen.

Hilde: Nou en. Wat gaat ons dat aan.

Nicolien: Straks zijn er hier in het bedrijf twintig arbeidsplaatsen minder.

Mia: Gooi 't maar in m'n pet. Wat maak je toch een drukte. Ineke is getrouwd. Nou en. Ik ga ook trouwen.

Hilde: Ik dacht dat je ging verloven.

Nicolien: Ja, daar rekenen ze op. Jullie denken aan trouwen, verloven en wat er hier gebeurt zal jullie een zorg zijn.

Mia: Mag dat soms niet? Omdat jouw man weggelopen is, mogen wij zeker niet meer over trouwen praten. Dan had je moeten zorgen dat ie niet weg liep.

Nicolien: Ik heb het niet over wel of niet trouwen, maar over wat er hier gebeurt. Straks doen we met z'n tweeën het werk van vier.

Hilde: Wat kan jou dat nou schelen. Ik vind het niet erg. Het is toch maar tijdelijk. (De chef komt binnen en blijft in de deuropening staan, de meisjes merken hem niet op).

Nicolien: Het is niet tijdelijk. Het is op alle afdelingen zo. Dat is geen toeval.

Hilde: Ach, jij zoekt overal wat achter.

Chef: Mevrouw van Dijk, kan ik U even spreken?

Nicolien: Ja, zegt U het maar.

Chef: Niet hier, in uw eigen belang. (Hij loopt af - Nicolien aarzelt of ze nog wat tegen de meisjes zal zeggen, maar ze loopt hem toch achterna).

Hilde: Misschien wordt ze wel ontslagen.

Mia: Dat moeten ze eens proberen. Het is trouwens der eigen schuld. Ben jij nog op de bruiloft van Ineke geweest? Hoe zag ze eruit?

Hilde: Vreselijk goor in dat wit. Ze had een kleurtje moeten nemen. Maar dat wou ze niet.

Mia: Zeker dat iedereen zou denken dat ze nog maagd was. Ze heeft me niet uitgenodigd. Zeker bang dat ik die slome klorus van haar zou versieren.

Hilde: Jij denkt dat je iedereen kan versieren.

Mia: Als ik wilde, best. Van Vliet zit ook altijd naar me te loeren.

Hilde: Dat doet ie naar iedereen.

Mia: Misschien is het wel iets voor Nicolien.

Hilde: Hij is toch al getrouwd.

Chef komt binnen.

Mia: Waar is Nicolien?

Chef: Mevrouw van Dijk komt zo. (Stilte) Mag ik eens vragen, praten jullie zo wel eens met haar?

Mia: Onder 't werk? Nee, hoor.

Chef: Ja, ja, maar er voor of er na.

Hilde: Jawel.

Chef: En waar praat ze dan over?

Mia: Nou, dat weet ik niet hoor. Over van alles.

Chef: Ook over het bedrijf?

Hilde: Ja.

Chef: Wat vertelt ze dan zo over het bedrijf?

Hilde: Dat weet ik niet precies hoor.

Mia: Dat kunnen we toch niet volgen. Heeft U d'r ontslagen?

Chef: Nee. Hoewel ik er rede genoeg voor heb. Maar je moet ook rekening houden met de omstandigheden van mensen. Niet dat ik uit de school wil klappen, maar ik wil dat jullie weten waarom ik dit duld. Ook al is het de laatste keer. Dat heb ik ook tegen haar gezegd. Maar ze heeft twee kinderen te onderhouden.

Mia: Ja, d'r man is weggelopen. Dat wisten we toch allang.

Chef: Ja. Het is min of meer een zielig geval. Zodoende.

(Changementsmuziek, het kantoor wordt huiskamer: bij Hilde thuis. Een bank, een tafel met 3 stoelen).

B. Bij Hilde thuis.

Hilde, haar vader en haar moeder. De tafel wordt afgeruimd. De bel gaat.

Hilde: Dat zal Hans zijn.

Moeder: Vraag hem even binnen.

Hilde: Nee, we moeten meteen weg, anders staan de anderen voor de deur te wachten.

Vader: Je laat je moeder toch niet met de afwas zitten.

Moeder: Ach.

(Hilde gaat open doen).

Vader: Ze moet jou niet met de rommel laten zitten.

Moeder: Laat nou maar. Ze is nog jong. Afwassen kan ze nog haar hele leven.

Vader: Je bederft haar. Straks als ze getrouwd is kan ze niks.

Moeder: Ach, dat wijst zich toch vanzelf.

(Hilde komt binnen met Nicolien).

Vader: (Staat op en geeft Nicolien een hand). Ik ben de vader van Hilde.

Hilde: (Wijst op haar moeder). En dat is mijn moeder.

Nicolien: Ik ben Nicolien. Nicolien van Dijk.

Hilde: O ja, sorry, dit is Nicolien.

Moeder: U bent een collegaatje van Hilde, is het niet? Hilde heeft het wel eens over u gehad. Blijft u een kopje koffie?

Nicolien: Ja, graag.

(Stilte)

Vader: Zozo, een collegaatje van Hilde. En hoe bevalt het werk u?

Hilde: Nicolien kan niet zo goed overweg met meneer van Vliet.

Vader: Ach ja, we hebben allemaal wel eens wat.

Moeder: (Komt binnen met de koffie) Zo. een collegaatje van Hilde. Dat is leuk.

(Stilte)

Moeder: Hoe bevalt het werk u?

Vader: Mevrouw kan niet zo goed overweg met de chef.

Moeder: Ach. (Stilte) (Tegen Hilde) Jij zei dat je hem wel aardig vond.

Nicolien: Het gaat niet om aardig of onaardig. Maar er komen steeds minder mensen te werken op ons bedrijf en hij doet of er niks aan de hand is.

(De bel)

Hilde: O, dat is Hans denk ik. (Ze gaat open doen)

Moeder: (Tegen Nicolien) Ook een collega.

(Hilde en Hans komen de kamer in. Hilde heeft het Hans al vertelt, dat is duidelijk)

(Hans begroet de ouders, ze kennen hem al)

Hilde: (Tegen Hans) Ga even zitten.

Hans: Ja.

Moeder: (Tegen Hans) Hoe gaat het met je cursus.

(Tegen Nicolien) Hij volgt een cursus. Tegenwoordig kom je nergens zonder papieren. En als je een gezin te onderhouden krijgt.

Hilde: Toe nou, moeder.

Moeder: Dat is toch zo. Ik weet wel dat dat tegenwoordig allemaal anders gaat, maar een gezin is en blijft duur.
(Tegen Nicolien) Je kunt toch bijna niet meer rondkomen?

Hans: (Tegen Nicolien) Hoe is het vanmorgen afgelopen?

Nicolien: Met van Vliet. Dat is nog lang niet afgelopen.

Hans: Ja, Hilde vertelde me het. Je bent dus niet ontslagen.

Nicolien: Nee, waarom. Omdat ik vertel wat er aan de hand is.

Moeder: Hoezo? Ze gaan toch niet sluiten of zo. (Tegen Hilde) Hans raakt z'n baan toch niet kwijt?

Hans: Welnee. Integendeel. Ik heb het ze verteld van die cursus en ze zeiden dat ze zo iemand heel goed konden gebruiken.

Nicolien: Maar als er mensen weggaan, komen er geen nieuwe voor in de plaats. Bij ons op de afdeling is een meisje getrouwd...

Moeder: Ach ja, zo gaat dat. Maar voor Hans zou het erg zijn.
(Tegen Hans) Wil je een kopje koffie?

Hans: (Kijkt hulpeloos naar Hilde) Eh, nee. Dank u wel.

Nicolien: Waren jullie soms van plan om weg te gaan?

Hans: Ja, eigenlijk wel. Naar een feestje.

Nicolien: Nou, dan ga ik maar. (Ze wil opstaan)

Hans: (Kijkt naar Hilde) Je kunt wel meegaan als je zin hebt.

Nicolien: Ja? Dan doe ik dat maar.

(Changementsmuziek, het linkerpaneel wordt haaks op het vlak tussen beide achterdeuren gezet. Voorstellend: een gang (op links) en een kamer : Bij Hans thuis (op rechts). In de kamer staan een tafel met een stoel en een pick-up)

C. Op het feestje - bij Hans thuis.

(Hans, Hilde en Nicolien komen binnen)

Hans: Het is niks bijzonders hoor. Zomaar gezellig. Mijn ouders zijn naar een bruiloft. Ze blijven daar slapen. Daarom.

Willen jullie wat drinken? Pils. (Pakt een krakje bier)

Hilde: Zal ik even helpen. Waar staan de glazen?

Hans: In de keuken. Zal ik een plaatje opzetten? (De bel gaat)
Ik zal wel even open doen. (Geeft een pilsje aan Nicolien, loopt de gang in en doet open)

(Mia en Joost komen binnen)

Mia: Hallo. Is Hilde er al? Dit is Joost, maar die ken je al, hé.

Hans: Ja. Maar Nicolien is er ook.

Mia: Nicolien. Waarom? Weer de hele avond gezeik aan m'n kop over hoe zielig ze wel is. Dat heb ik op kantoor al genoeg.

Joost: Wie is dat?

Mia: Ach, iemand van onze afdeling. Haar man heeft haar laten zitten met twee kinderen. Zielig hoor. Maar zoals ze zich gedraagt loopt iedere man weg. En zoals ze er uitziet. Op die manier krijgt ze nooit een andere.

Hans: Nou, zo erg is het nou ook weer niet.

Mia: Zou jij een vrouw willen die de hele dag liep te schelden op alles en nog wat en die er zo uit zag. Nou dan.

Hans: Wat zou jij doen als je man wegliep en jou achter liet met een paar kinderen.

Mia: Mijn man loopt niet weg, hé. (Ze pakt Joost) Zullen we naar binnen gaan?

(Ze gaan de kamer in. Ze groeten elkaar en zitten wat onwennig)

Mia: (Tegen Nicolien) Wat zei van Vliet vanmorgen tegen je?

Nicolien: Een heelehoop. Dat ie het niet meer zou dulden. Nou ja, dreigen met ontslag.

Mia: Belachelijk.

Joost: Ja, dat probeerden ze laatst bij mij ook. Nou, ik ben echt niet te beroerd om te werken, maar ze moeten wel vriendelijk blijven.

Nicolien: Ze zijn soms reuze vriendelijk, maar daarom heb je nog niks te vertellen. Alles gebeurt toch in het belang van het bedrijf.

Joost: Ben jij soms links of zo?

Hilde: Hé, nee, nou niet weer serieus, hé? Ik wil dansen.

(Hans en zij gaan een plaat opzetten en dansen)

Joost: (Tegen Nicolien) Wil jij ook even dansen? (Nicolien knikt) (Tegen Mia) Ik ben zo terug.

Nicolien: Dat is lang geleden dat ik gedanst heb.

Joost: Ga je nooit uit?

Nicolien: Ik ben veel weg. Maar we dansen nooit.

Joost: Wat doe je dan?

Nicolien: Vergaderen.

Joost: Ik dacht dat je kinderen had.

Nicolien: Heb ik ook.

Hans: Je ruikt lekker.

Hilde: Is het niet te erg? Het is parfum.

Hans: Ik vind het lekker. Ik zal je straks mijn kamer laten zien.

Joost: Dat lijkt me niet zo leuk.

Nicolien: Dat ligt er aan hoe je er mee omgaat.

Joost: Je ontmoet nooit eens andere mensen.

Nicolien: Ik ontmoet doorlopend andere mensen.

Joost: Ja, maar niet echt.

Nicolien: Wat is dat, echt?

Joost: Nou, zoals nu.

Nicolien: (lacht)

Hans: Blijf je straks?

Hilde: 't Wordt te laat.

Hans: Wil je niet?

Nicolien: Is dat nou echt. Hans probeert Hilde te versieren zoals het hoort en jij Mia, en straks gaan jullie trouwen en alles blijft zoals het is. Ze doen met jullie wat ze willen.

Joost: Wie ze. Ik doe precies wat ik zelf wil.

Nicolien: Ja, dat denken jullie waarschijnlijk allemaal.

Hans: Je wil wel, hé?

Hilde: Ik weet het niet.

Hans: Doe niet zo flauw.

Joost: Doe jij soms wat je wil?

Nicolien: Nee. Dat is onmogelijk. In het systeem waarin we leven is dat onmogelijk.

Joost: Zullen we gaan zitten? (Hij gaat met Mia dansen)

Mia: Nou, dat duurde lang. Ik zou bijna jaloers worden.

(Muziek van de plaat loopt door, iedereen gaat af)

SCENE 2

DE BRUIDSJURK

(Als de muziek afgelopen is, komt Hilde op in haar bruidsjurk. Mia houdt haar sleep vast)

- Mia: (Is de zoom van Hildes bruidsjurk aan het afspelden)
Wat een beeldje! Sta nou eens effe stil, anders loop je volgende week met een ongelijk hangende bruidsjurk.
- Hilde: Je zorgt er toch wel voor dat ie van voren niet korter hangt dan van achteren, hè? Hoe valt ie, je ziet er toch niks van, hè? (Legt haar handen op haar buik)
- Mia: Laat dat maar aan mij over. Ik heb het wel vaker bij de hand gehad. Mijn nichtje laatst nog. Die was 4 maanden.
- Hilde: Alleen doet m'n moeder er zo moeilijk over. Die durft niet eens meer in de buurt boodschappen te doen, bang dat ze er haar over zullen aanspreken. Maar ik vind het hardstikke leuk. Hans was ook helemaal niet kwaad. We gaan er samen iets moois van maken, als je maar van mekaar houdt, da's het belangrijkste, zei ie.
- Mia: (Verzucht) Ik zou best met je willen ruilen. Weet je, als ik ga trouwen wil ik een hele lange strakke jurk, met zo'n split opzij, want dat vindt Joost zo sexy. Ik weet alleen niet of ik mag van m'n moeder: "Je hebt het niet verdiend" zegt ze, "Wit". (Giegelt) Op het werk moet ik maar afwachten wat er voor jou in de plaats komt.
- Hilde: Ja, ik ben blij dat ik weg ben. Telkens dat gezeik van van Vliet aan je kop over te laat komen en niet hard genoeg werken.
(Komt naast Mia zitten, dromerig) Nee, als je getrouwd bent, ben je pas echt vrij. Dan kan je in bed blijven liggen zolang je maar wil, elke dag iets lekkers koken, de stad in als je zin hebt.
- Mia: En zondags lekker uitgebreid ontbijten in de tuin.
- Hilde: Nee, we hebben geen tuin, 't is op de 9e verdieping. Maar wel een balkonnetje, op de zonkant. Ach, als je maar van mekaar houdt, dat is het belangrijkste.
- Mia: Ja. (Stilte) Kom "mevrouw Maas", nog even het laatste eindje.

(Hilde en Mia af, beide panelen worden naar voren geschoven, met de foto voor)

"Je zorgt er toch voor dat ie van voren niet korter hangt dan van achteren"

Hilde: Tatjana Brinkman
Mia : Carlijn Brinkman

BABYLIED

Vrouw 1 en vrouw 2:

(Het gesproken gedeelte)

(Het gezongen gedeelte)

Vrouw 1:

Vrouw 2:

Het is je droom
Een baby

Het is je nachtmerrie
Een indringer

die in je diepste binnenste groeit

Het maakt je dik, je zwelt
Het wroet, het zal je scheuren

Luister, je hoort het
Leg je hand 'ns hier, je voelt het

Het bezorgt je een rimpelige
hangbuik

Het is van jou
Wie wordt het?

Je bent van hem
Wat wordt er nu van jou?

(Gezongen gedeelte)

(Gesproken gedeelte)

Misschien wordt het wel 'n kreng
Een pestjoch, een blok aan je been

Ach, misschien overdrijf je
Je kan er mee wandelen

Het houdt je thuis
Het eist je op
Het is een hulpeloze beul

Eindeloos mee vrijen
en vreselijk mee lachen

Het krijgt je waar het je hebben wil

Mee schateren
als met niemand

Het maakt je onredelijk
Je wilde dat het er niet was.

Geen mens is zo dicht bij je
In je armen, in je schoot, in je oor

(Mieke en Yvonne af, de panelen worden naar de zijanten gerold. De situatie is dan: de kamer bij Hans en Hilde thuis. De kamer is rommelig er ligt speelgoed en er staat een spiegel tegen een stoel. Verder is aanwezig: een radio, een bank (rechter-zijde) en een tafel met twee stoelen (linker-zijde)

SCENE 3

HET ISOLEMENT

Hilde zit miezerig in een stoel, kijkt wezenloos voor zich uit, er draait een tol op de vloer. Ze heeft een penoir aan en slofjes. De radio staat aan. Op de radio is het zaterdagmiddagprogramma "Bij Barend". Er wordt een plaat gedraaid van de "Zingende" Hondjes.

Barend: Geweldig! En nou een plakje worst voor de hondjes. Hoor ze blaffen. Wat leuk, hè! En dan hebben we ook nog wat voor de jarige moeders. Eh, voor de jarigevoor de moeders van de jarige kinderen, bedoel ik. Ja, daar komt 't. Romanties natuurlijk. Dat willen ze graag, die moeders.

(Muziek)

En dan kijken we nu op het huwelijksregister, eerste editie.

(Muziek)

En dan feliciteren we natuurlijk op de eerste plaats de prille paartjes. En dat zijn: het bruidspaar....

(Hilde staat op en doet de radio uit. Ze kijkt in de spiegel.)

Hilde: Hier is Hilde, Hilde huissloof (Ze pakt lipstift en verft haar lippen, kijkt in de spiegel)
Hier is Hilde, de geverfde huissloof, vroeger had ik altijd listik en mijn ogen waren groen, knal groen (Ze maakt haar ogen groen) en hier zwart (ze rolt haar oogharen zwart) de wenkbrauwen ook.
(Ze maakt het vlug af, gaat naar de kast, trekt de kleren van vroeger aan en staat voor de spiegel)
Hier is Hilde, Hilde van toen, van vroeger (ze kijkt nog even miezerig) Maar Hilde was vrolijk vroeger (ze trekt een grijns, gaat over in een grimas en laat haar tanden zien, ze pakt haar penoir en doet hem over haar kleren aan)
Dat is het dan, getrouwd, een huis, een kind. (ze ijsbeert door de kamer, doet de radio aan en zingt luidkeels mee met het couplet "ik wil terug naar de kust". Ze blijft bij de radio staan, als het couplet uit is drukt ze de radio uit. Het kind huilt)
Wat een puinhoop. (ze ploft op de bank, staart miezerig voor zich uit)

(Hans komt op, kijkt om zich heen, ziet een puinhoop, ziet Hilde op de bank, ze zegt niets, kijkt haar aan en gaat naast haar zitten)

Hans: Hé, heb je je opgemaakt en wat leuks aangetrokken, dat komt goed uit! Ik was van plan met je te gaan eten ergens, wat vindt jij van de Gouden Leeuw, goed idee?
En dan gaan we daarna naar de film, zie je dat zitten?
Hé, (gaat naar haar toe) zullen we dat doen?

Hilde: We hebben geen oppas voor Tanja.

Hans: Dat regel ik wel, ik zal de buurvrouw vragen of ze af en toe even komt kijken of anders vraag ik of Tanja vannacht bij haar kan slapen. O.K.? (Hans af om te regelen)

(Hilde zegt niets)

Hans: Hé, schatje.

Hilde: Ik zie er afschuwelijk uit, hé?

Hans: Nee.

Hilde: En het huis is een grote puinhoop.

Hans: Nee.

Hilde: (Lacht een beetje) Ja. Ik weet heus wel dat ik het allemaal niet goed doe.

Hans: Wat een onzin. Je bent uit je doen. Dat is alles.

Hilde: Ik zit hier maar en kom nergens toe. En dan denk ik, straks komt Hans thuis. Ik moet opruimen, mezelf aankleden, vrolijk zijn. Maar ik blijf maar zitten.

Hans: Je hoeft tegenover mij toch niks op te houden. Als je je ongelukkig voelt, moet je bij mij terecht kunnen. Daar ben ik voor.

Hilde: Maar jij toch ook bij mij?

Hans: Natuurlijk. Maar dat komt wel. Je moet een beetje geduld met jezelf hebben.

Hilde: Ik weet het allemaal niet meer.

Hans: Je weet het allemaal best. Je zit nu met jezelf in de knoop. Dat is alles. En daarom gaan we nu gezellig samen eten. (Hij kust Hilde. Hilde reageert niet)
Krijg ik geen kusje?

Hilde: (Kust hem)

(Hans en Hilde af)

Lichteffect van film op de gezichten - soundtrack - het is een film om te lachen. Er zijn drie rijen toeschouwers. Een paartje zit al. Op de 3de rij. Hans en Hilde komen schuifelend binnen. Gaan op de tweede rij zitten. De film is al bezig. Ze doen de jassen uit. Moeilijk zitten op de stoelen. Kijkend naar de film. Ze hebben ook net gegeten. Hij meer dan zij; hij is wat dronken. Hij zit voor iemand. Dit geeft wat beweging op de achterste rij - jassen verhangen met enige onvrede. Hij zoent haar in de hals bij het jassen uittrekken. Fluistert haar iets in het oor dat haar maar half bevalt. Hij lacht echter zeer opgewekt om zijn eigen grap. Tenslotte zit ze met d'r jas op de schoot. Hij legt zijn jas op de voorste rij. Zij kijken naar de film. Hij bekijkt haar- hoe ze d'r uitziet. Zij reageert niet. Hij neemt haar hand in de zijne. Zij laat het begaan. Het paartje achter hen zit te vrijen. Hij kijkt naar achter. De film is voor hem onbelangrijk. Hij wil haar bewerken. Hij laat een boer en lacht hartelijk hierom. Paartje onderbreekt de zoen - maar gaan weer snel door met vrijen. Hij grijpt Hilde in haar kruis. Trillend stoot ze z'n hand weg. Hij doet alsof hij verbaasd is. Het is toch heel gewoon, dat soort handelingen. Hij kijkt zo van meid, wat doe je toch moeilijk. Bedenkt zich en zoekt een andere aanpak. Hij legt zijn hoofd op Hilde's schouder. Zij laat begaan. Er wordt gelachen om de film. Paartje kijkt naar de film. Hans lacht mee. Hilde half. Hij zoent haar in d'r oor. Zij bekijkt hem. Hij geeft haar een teder zoentje op de mond. Zij laat het ijskoud begaan. Het paartje zoent. Hans bekijkt haar teder - neemt haar gezicht in zijn hand en zakt af naar haar borst. Zij verwijdert zijn hand. Hans zoent haar opnieuw op de zelfde manier - hij dringt zich op en pakt haar stevig beet. Er komt een mevrouw binnen. Ze gaat voor Hans zitten. Hij moet zijn vrijpartij onderbreken en zijn jas wegnemen. Hij slaat zijn arm om Hilde heen. Hij trekt haar naar zich toe. Zij zit niet zo makkelijk. De mevrouw zit voor hem, dus moet hij wat dichterbij haar kruipen om goed te kunnen kijken. De zaal lacht. Hilde zegt iets tot hem dat ze ernstig meent. Hij bekijkt haar teder - hij luistert eigenlijk nauwelijks naar wat ze zegt. Zij kijkt plotse-ling verder naar de film. Hij blijft haar bekijken. Kijkt dan om zich heen. Gaat wat anders zitten. Plots staat Hilde recht. Hij probeert haar terug te trekken. Zij rukt zich los. Roept fluisterend: Laat me los en rent buiten. Hij raapt haar jas op en rent achter haar aan. De zaal lacht.

(Changement)

SCENE 5

OP STRAAT

(Geluid van verkeer op straat)

Zij komt op. Hans achter d'r aan - snijdt haar de weg af.

Hans: Doe je jas aan. Het is te koud. (ze wil weglopen; hij houdt haar tegen) Schatje, in godsnaam, doe wat ik je zeg. (ze doet het). Het was toch een leuke film... Waarom wil je hem nu niet uitzien? Schatje (hij houdt haar in zijn greep)...ik ben wat dronken, sorry. Daar moet je je toch niet zo over opwinden. Ik ben alleen een beetje gek op je.

Hilde: Hans, hou op.

Hans: Ken je me dan niet beter? We zijn toch uit.

Hilde: Jij bent uit en ik mag mee. Laat me los. (ze rukt zich los - hij loopt achter d'r aan)

Hans: Dat is niet waar.

Hilde: In bed - daar ben ik goed voor. Als je maar aan me kan frunniken.

Hans: Schatje, wat heb je toch?

Hilde: Ik heb niks. Je ziet me niet staan. Ik ben een soort... meubel.

Hans: Dat is niet waar. Ik heb jou voorgesteld om naar de bios en uit eten te gaan.

Hilde: Je hebt niks voorgesteld. Alles was al afgesproken - ik moest mee.
(naar de mikro) Ik moest mee. Ik had het gevoel dat ik alles steeds moest. Ik moest voor het kind zorgen, ik moest voor het eten zorgen, ik moest lief voor hem zijn. Ik moest aan mezelf denken. Ik moest er keurig uitzien. Ik moest het gezellig maken. Ik moest beseffen dat hij werkte en hogerop wou. Ik moest daar blij om zijn. Ik moest me om niks zorgen maken. Ik moest gelukkig zijn.

(De panelen worden naar de zijkanten geschoven, de huiskamer staat er weer)

SCENE 6

HANS EN HILDE KOMEN THUIS

Hilde begint wat onzinnig op te ruimen, nog met d'r jas aan.
Hans doet meteen zijn regenjas uit.

Hans: Wat heb je...? (stilte)

Hilde: Wil je dat weten. Ik heb het schijt aan alles en vooral aan jou.

Hans: Maar waarom?

Hilde: Daarom.

Hans: Dat is geen antwoord.

Hilde: Je zal het er toch mee moeten doen.

Hans: Lieve schat, ik neem dit niet, hoor.

Hilde: Dat kan me geen pest schelen, weet je dat.

Hans: (grijpt haar geïrriteerd vast) Luister nou 'ns meid. Ik ben er ook nog. Ik kom thuis, ik heb de hele dag gewerkt. Van Vliet heeft me net nog een loer gedraaid, zodat het weer aan een zijden draadje hangt of ik met die computercursus mee mag, dat scheelt me misschien straks mijn promotie. Maar je vraagt niks. Ik merk dat het je niet goed gaat, ik wil je verrassen, ik bestel...

Hilde: Laat me los.

Hans: Ik laat je niet los, je moet naar me luisteren.

Hilde: Ik moet niks.

Hans: Ik neem dit niet. Wij hebben een relatie. Ik zoek steun bij je en ik wil jou steun geven.

Hilde: Maar wat heb ik eraan? Laat me los.

Hans: Onze relatie heeft geen zin als we dat niet doen.

Hilde: Ik wil geen relatie en laat me los.

Hans: Je kan dit niet willen. We zijn getrouwd, we hebben een kind. Ik werk - daar leven we van. We zitten hier samen onder een dak. En we houden van mekaar.

Hilde: Hou op (rukt zich los) De film is al uit.

Hans: Ik hou van je en dan mag jij daar grappen over maken, maar ik zie het als een verantwoordelijkheid. We zijn geen achttien meer. We bouwen iets op. We bouwen een gezin op.

Hilde: (naar de mikro) Het denderde als een trein in mijn hoofd: we bouwen een gezin op. Dat was het dus. En hij had gelijk. Ik wou dat ook. Maar toen hij het zei klonk het als een dreiging.

Hans: Daar kun jij niet omheen. Daar zullen we ons mee moeten verzoenen. En dat kan jij niet. (stilte) Begrijp je dat?.... schat?

Hilde: Laat me met rust. (ze gaat op de bank zitten, Hans op een stoel bij de tafel. Hij pakt de krant van de stoel, begint hem te lezen, maar vouwt hem al gauw weer dicht, met de bedoeling om iets te gaan zeggen)

Hilde: Zwig nou 'ns even. (stilte)

Hans: Je...(zucht)... Kunnen we dit nou niet vermijden? (stilte) Wat is er dan? Dit.... nee niet dit... maar zo leven dat wilden we toch? (stilte) Godverdomme, antwoordt nou toch 'ns op m'n vragen. (stilte) Wat is er toch?

Hilde: Er is dat ik er genoeg van heb.

Hans: Waarvan?

Hilde: Van hier zitten. Opgesloten. In dit huis.

Hans: Jij wou dit huis.

Hilde: Oee... niet dit huis. Opgesloten zitten. Rennen en draven voor het kind, voor de was, voor de boodschappen, voor de rekeningen, die betaald moeten worden, voor de school, voor jou. Alles in orde. Alles is in orde, behalve ik. Ik kan geen boek meer lezen. Ik zie geen mens, alleen de buurvrouw, maar die werkt. Vroeger had ik vriendinnen. Ze zijn allemaal weg. Je moeder, laat ze in godsnaam wegblijven. Ik kan het mens niet meer zien.

Hans: Maar dat kunnen we regelen. Je hebt gelijk, ze bemoeit zich teveel.

Hilde: Nee, dat bedoel ik niet. Het mens weet niet beter. Het is de sleur - alle dagen hetzelfde. Kippelevers, hamlap-pen, vleeskroketten, boenen, zemen, strijken, de SRV-man, de bakker, de bloemen gieten, het zit me allemaal tot hier. Daarstraks gaf Tania over. Het kon me niet schelen. Ik heb ze bij de buurvrouw gezet. Ik wil hier uit en ik wil het niet. (Loopt naar de mikrofoon) Ik wist niet meer wat ik wilde. Eruit. Dat woord gonsde door m'n hoofd. En Hans stond erbij en keek ernaar: alsof ik een zieke was, een gestoord hysterisch mens, die eigenlijk geen reden tot klagen had. En dat vond ik zelf ook. Ik had geen reden tot klagen. Ik had het zelf toch gewild. Van toen ik op de Mavo zat. En van kantoor wilde ik toch weg. En hij was toch een goeie man-een echtgenoot. Hij is het nog.

(Twee vrouwen komen op. Gaan achter de twee buitenste mikrofoons staan. Hilde en Hans gaan af)

LIED

Over de tweeledigheid van het huwelijk. I

Vrouw 2: Wat is er eigenlijk aan de hand?

Vrouw 1: Je hebt toch alles om gelukkig te zijn.

Vrouw 2: Een man met een goed inkomen.

Vrouw 1: Met vooruitzichten.

Vrouw 2: Een goed huis.

Vrouw 1: Tania is een knap kind.

Vrouw 2: Dat is belangrijk voor een meisje.

Vrouw 1: Je hebt toch alles om gelukkig te zijn.

Vrouw 2: Je kunt doen en laten wat je wil.

Vrouw 1: Als Tania naar school is.

Vrouw 2: Het huis schoonmaken, wassen, koken, zorgen dat het gezellig is.

Vrouw 1: De stad in.

Vrouw 2: Als hij je geld geeft voor iets nieuws.

Vrouw 1: Hij heeft toch graag dat je er goed uit ziet.

Vrouw 2: Dat je gelukkig bent.

Vrouw 1: Hij houdt van je.

Vrouw 1 + vrouw 2:

Als je lief bent helpt ie met de afwas.

Als je lief bent krijg je misschien meer huishoudgeld.

Als je lief bent gaat ie zondags mee uit fietsen met de kinderen.

Als je lief bent bereik je zoveel.

(Vrouwen af)

SCENE 7

HILDE EN HANS PROBEREN SAMEN OPLOSSINGEN TE VINDEN.

(Bij Hans en Hilde thuis)

Hilde: (Is de tafel aan het dekken . Ze loopt op en neer tussen de keuken en de kamer)

Hans: (Komt van zijn werk. Hij heeft iets, in krantenpapier gewikkeld onder zijn arm)
Hallo. Hoe is het? Waar is Tanja?

Hilde: Buiten. (Ze gaat door met de tafel dekken)

Hans: (Schuift alles op de gedekte tafel aan de kant en legt het pak midden op tafel met een gezicht van: ik heb een verrassing)

Hilde: (Die net binnen komt met de laatste dingen)
Hé, toe nou.

Hans: Kijk eens.

Hilde: (Begint alles weer op de plaats te zetten)

Hans: Kijk nou eens even. (Hij schuift de boel weer aan de kant en haalt de krant eraf. Er komt een modern wandkleed te voorschijn - met veel wol en ruw materiaal)

Hilde: Mooi. (Ze loopt naar de deur en roept) Tanja, eten.

Hans: Vind je het echt mooi?

Hilde: Ja. Hoe kom je er eigenlijk aan. (Ze roept weer) Tanja.

Hans: Volgens mij zou jij het beter kunnen.

Hilde: (Roept nu kwaad) Tanja. (tegen Hans) Ik heb haar nog gezegd om niet te ver weg te gaan.

Hans: Voel je er niks voor?

Hilde: (Komt aan tafel zitten) Waarvoor?

Hans: Nou, om zoiets te doen. Dit heeft de vrouw van Koos Dolsma gemaakt. Ze zit op zo'n cursus.

Hilde: (Afwezig en naar de deur lopend om te kijken of Tanja al komt)
Dat lijkt me best leuk.

Hans: Ja? Ik heb de folder bij me. (Haalt een folder voor de dag en bladert er in) Hier staat precies in wat het is. Je kunt trouwens ook nog andere dingen doen. Joga, pottenbakken, bloemsierkunst, nee, dat lijkt me niks voor jou, hè?, edelsmeden. Het is een soort creativiteits-

centrum. Ze organiseren er van alles. Dan ben je er eens uit. Zal ik je het nummer van Koos Dolsma's vrouw geven?

Hilde: Hoe heet ze zelf?

Hans: Hè?

Hilde: Ach, laat maar zitten. Dus volgens jou moet ik wandkleden gaan maken.

Hans: Niet volgens mij. Helemaal niet volgens mij. Volgens mij zul je het echt leuk vinden. Het is iets anders. Je zit hier maar de hele dag opgesloten. Je hebt geen enkele mogelijkheid om jezelf te ontwikkelen. Dat zeg je zelf. En je hebt een hoop mogelijkheden. Ik wil niet dat je je opgesloten voelt.
(Hij is intussen achter Hilde gaan staan en streelt en kust haar)
Je bent jezelf niet de laatste tijd. Ik wil je helpen. Ik wil je nergens toe dwingen. Maar je moet er eens uit, weg tussen die vier muren, aan jezelf denken.

Hilde: Ik kan misschien een baan voor halve dagen zoeken.

Hans: Waarom zou je? Dan moet je weer in het gareel lopen. Je baan en je huishouden.

Hilde: We zouden het samen kunnen doen.

Hans: Nou, dat weet ik niet. Het trekt me niet zo, wandkleden. Maar ik kan je misschien wel helpen met ideeën of zo.

Hilde: (Woedend) Jij begrijpt nooit wat. (Naar de deur, ze roept) Tanja . Het huishouden. Allebei een baan, allebei huishouden. Samen. Dan zie ik ook eens wat anders dan deze vier muren en jou en Tanja. Dan ben ik er ook eens uit. Maar jij begrijpt nooit wat. (Roept weer) Tanja.

Hans: (Ook kwaad) Ik wil je verdomme helpen. Maar jij wil helemaal niet. Je hebt het rot, oké, je zit opgesloten, oké. Maar dat is geen reden om er niets aan te doen. Er zijn mogelijkheden zat. Als je maar wil. Wie komt hier met ideeën aandrazen, wie komt hier met een folder over dingen die jij leuk vindt. Ik. Maar ik begrijp niks. Dat kan best zo zijn. Maar ik probeer in ieder geval wel een oplossing te vinden. Ik probeer je te helpen.

Hilde: Ik wil niet geholpen worden.

Hans: Precies.

Hilde: Ik ben niet ziek.

(Stilte. Ze zitten allebei kwaad aan de tafel. Hans draait het eerste bij. Hij gaat op z'n knieën voor haar liggen en legt het hoofd in haar schoot)

Hans: Schatje, ik hou van je. Ik wil dat je gelukkig bent, vrolijk, tevreden.

Hilde: Net als vroeger.

Hans: (Krachtig) Ja. (Pakt haar stevig beet)

(Hans en Hilde af. Changementsmuziek, het cursuslokaal wordt gezet:
Twee tafels diagonaal op de scene, drie stoelen en een hoeveelheid
makramee).

SCENE 8

HILDE GAAT NAAR EEN CURSUS.

(Hilde en Tine Dolsma komen binnen in het cursuslokaal)

Tine: We zijn de eersten. Dit is ons lokaal. (Ze begint haar spullen bij elkaar te zoeken)

Connie Bootsma: (Komt op, haastig met jas half dicht) Mevrouw Hengeveld kan niet komen. Ze belde me op. Ze heeft griep.

Tine: O, wat is dat nou jammer. Zal ik even voorstellen. Dit is Connie Bootsma en dit is Hilde Maas. Mevrouw Hengeveld leidt de cursus.
(Tegen Connie) Wat zullen we nu doen. Voor ons is het niet zo erg, wij kunnen wel verder, maar Hilde is hier voor het eerst.

Connie: Misschien kan ze van ons ook wel leren. Het lijkt er trouwens op dat er meer ziek zijn. Die van mij zijn de hele week thuis geweest. Ook griep. Ik ook trouwens. Je schiet niks op met een paar zieken in huis. (Ze pakt haar wandkleed uit haar tas)
Zeg, ik heb het geprobeerd, boven de bank, weet je wel, waar ik het voor maakte. Maar het stond helemaal niet. Veel te druk en de kleuren passen niet bij de bank. Mijn man zei, nu moet ik zeker, om jouw hobby, een nieuw bankstel kopen. Ik zei tegen hem, nou, dat zou je best kunnen doen, het is al zo oud. Maar hij zei, als het aan jou lag zaten we op kisten. Jij hebt een gat in je hand. Nou, hij heeft wel gelijk. Vorige week kwam ik weer niet uit met het huishoudgeld en nou wil ie dat ik een huishoudboekje bij ga houden. Maar daar denk ik niet over. Hij zegt, nou dan geef ik je voortaan gewoon per dag geld, dan kun je geen brokken meer maken. Ik zeg tegen hem, dan doe je zelf de boodschappen maar, dan weet je zeker dat je geld niet over de balk gesmeten wordt. Maar oh, het is toch een lieverd, hoor. Hij meent het niet kwaad. Nee. Ik bedoel, hij kan wel eens mopperen, maar echt met de vuist op tafel slaan, dat is er niet bij. Dat zou ik trouwens niet nemen ook.
(Tegen Hilde) Maar nou zullen we jou eerst eens op gang helpen. Wat voor een kleur bank heb jij? Het is het beste om bij te maken, de plek waar je het later wilt hangen, in je hoofd te hebben. Dat zegt mevrouw Hengeveld ook altijd. En ze heeft gelijk. Het is veel motiverender. Niet dat het bij mij veel geholpen heeft, maar dat ligt meer aan mij. Mijn man zegt ook altijd, als jouw hoofd niet op je romp vast zou zitten, zou je het kwijt raken, de kinderen zeggen dat trouwens ook. Ja, die man kan niet tegen slordigheid hè. Die kan toch altijd zo woedend worden als de boel niet aan kant is als ie thuis komt. Connie, zegt ie, ik doe mijn werk, doe jij het jouwe.
(Tegen Hilde) Welke kleur heeft jouw bank?

Hilde: Mijn bank is bruin. Licht bruin.

"Het is het beste de plek, waar je het later wil hangen, in je hoofd te hebben"

Connie: Carlijn Evers
Hilde: Tatjana Brinkman

Connie: O, dan moet je met oranje werken. Wacht, ik zal je de spullen laten zien. (Ze wijst Hilde alles aan) Kijk, hier liggen de garens, en hier de stukjes vilt. En hier, dit kun je als achtergrond gebruiken. Je moet wel zorgen dat je wat ruim knipt voor de zoom.

Tine: Kom hier maar zitten, dan zal ik je helpen. Het is trouwens niet moeilijk. Het is gewoon een kwestie van je fantasie laten werken en vooral van durf. Dat is juist het goeie.

Connie: Ja, dat vindt ik ook. (Tegen Tine) Zeg, heb jij nog iets van blauwe stof? mag ik even kijken? (Ze rommelt tussen de spullen van Tine) Het is trouwens een rotte griep hoor. De kinderen waren flink beroerd. Ik ook trouwens. Maar ja, ik ga pas op bed liggen als ik dood ga. Dat heb ik van m'n moeder, die had dat ook. (Tegen Tine) Zeg, hoe is het afgelopen met dat kerstrapport van jouw zoontje? (Tegen Hilde) Hij had een slecht rapport en durfde het niet aan z'n vader te laten zien. Dat hadden die van mij ook, vroeger. Dan zei ik, geef het maar aan mij, dan zal ik het hem wel laten zien. Dan ving ik de eerste storm op. Dat kun je je nu niet meer voorstellen. Nou ze groot zijn. Nu zeggen ze tegen hem, flikker op man. Ach ja, je staat er tussen in hè, tussen je man en je kinderen.

Hilde: Een stootkussen.

Connie: (Verrast) Ja, ja, dat is eigenlijk goed uitgedrukt. Maar het zijn wel lieverds allemaal.
(Tegen Hilde) Heb je al een idee?

Hilde: Nee.

Tine: Haar man is vijf dagen weg. Voor een cursus van de zaak. Hij vertrekt morgen. Hoe is het met je dochttertje? Je hebt toch een dochttertje, hè?

Hilde: Ja.

Tine: Hoe oud is ze nu?

Hilde: Vier. Ze is al op de kleuterschool.

Connie: Was het een zware bevalling?

Hilde: (Verbaasd) Nee, ja, tamelijk.

Tine: (Tegen Hilde die nog steeds niet aan haar wandkleed is begonnen) Je hoeft niet echt iets uit te beelden hoor. Ik bedoel, iets herkenbaars. Het is gewoon combineren met kleuren en materialen. Helemaal vrij.

Connie: Ik had ze altijd liever vlak op elkaar. Maar je man wil liever zeker wachten. Sommige mannen hebben dat, ja. Maar mijn man zei gelukkig altijd, een zwangere vrouw is een tevreden vrouw.

Hilde: (Loopt naar de micro) En wij dan. Wat doe ik verdomme hier. Het lijkt wel of wij niet bestaan, of ik niet besta. Niet zelf, niet echt. Onze mannen zeggen dit, onze mannen doen zo. En wat doen wij?

(De twee vrouwen lopen ieder naar een microfoon, terwijl zij hun pruiken afdoen. De panelen worden naar midden-voor gerold)

LIED

Over de tweeledigheid van het huwelijk II

(Gesproken gedeelte)

Vrouw 2: Wat wil je eigenlijk? Ook een baan? En wie zorgt er dan voor de kinderen? Een eigen inkomen? En wie zorgt er dan dat het huis schoon is en gezellig? Wie vangt de kinderen op. En hij, wat moet hij als ie moe thuis komt van zijn werk? Je houdt toch van hem?

Hilde: Hoe kun je van iemand houden als je altijd je hand op moet houden voor geld.

Vrouw 1: Kom nou, je hebt toch je bonnen. Je kunt sparen van je huishoudgeld. Weet hij veel van prijzen.

Hilde: Hoe kun je van iemand houden als hij altijd beslist.

Vrouw 2: Als hij de deur uit is doe je toch wat je wil. Als ie het maar niet merkt.

Hilde: Hoe kun je van iemand houden als je zo afhankelijk bent.

Vrouw 1: Afankelijk. Kom nou. Als je lief bent krijg je toch alles van hem gedaan.

(Gezongen gedeelte)

Vr.1 + vr.2: Als je lief bent helpt ie met de afwas.

Hilde: Maar het huishouden blijft jouw baan.

Vr.1 + vr.2: Als je lief bent krijg je misschien meer huishoudgeld.

Hilde: Maar het inkomen blijft van hem.

Vr.1 + vr.2: Als je lief bent gaat ie zondags mee uit fietsen met de kinderen.

Hilde: Maar de rest van de tijd zorg jij ervoor.

Vr.1 + vr.2: Als je lief bent bereik je zoveel.

Vr.1 + vr.2: La, la, la, la.....

Hilde: Ik hou van jou.

Vr.1 + vr.2: Hou van jou.

Hilde: Omdat je een deel van de dag tenminste opgedonderd bent.
Omdat je altijd wel over de brug komt als ik een scene trap.

Hilde +
Vr.1 + vr.2.: Ik hou van jou.

Hilde: Omdat je je nauwelijks met de opvoeding van de kinderen bemoeit.

Hilde +
vr.1 + vr.2: Omdat ik met lief zijn, of tranen, of hoofdpijn, of vragen, alles bij je kan bereiken.

Hilde: Ik hou van jou.

Vr.1 + vr.2: Hou van jou.

Hilde: Omdat je toch wel van me blijft houden.
Ook nu ik hangtieten heb.

Vr.1 + vr.2: Tieten heb.

Hilde: Omdat je alles beslist en ikzelf niet meer hoeft te denken.

Hilde +
vr.1 + vr.2: Ik hou van jou.

Hilde: Omdat jouw inkomen voor allemaal voldoende is.

Hilde +
vr.1 + vr.2: Omdat jij me steeds weer duidelijk maakt wat ik wel of niet moet

Denken

Doen

en voelen.

(Panelen worden naar opzij gerold, de slaapkamer bij Hilde en Hans is gezet, een bed, bedlamp en wekker)

SCENE 9

HANS EN HILDE IN BED

(Hans ligt al in bed, Hilde is nog niet op de scene)

Hans: (roept) Hilde... Ik hou van je...

(Even later komt Hilde op in pyamaatje, ze stapt in bed, pakt de wekker, draait hem op)

Hilde: Zal ik het licht uit doen?

Hans: Nee, nog niet, kom eens hier.

(Hij trekt haar naar zich toe en begint te vrijen, Hilde is afwezig en heeft duidelijk geen zin)

Hans: Hé, heb je geen zin?

Hilde: Ik weet het niet.

Hans: Heb je niet een heel klein piete beetje zin?

(Hij knuffelt haar tegelijkertijd, dat gaat over in forser vrijen)

Hans: Nou?

Hilde: Ik heb een beetje hoofdpijn.

Hans: (Zucht luid, laat haar los en draait zich om)
Nou, dan zullen we het licht maar uit doen.
(Hij doet het licht uit)

(Ze liggen een tijdje onbewegelijk)

Hilde: Hans,.....(Hij zegt niets)... Slaap je al?

Hans: Nee.

Hilde: Ik ben naar de dokter geweest.

Hans: Voor je hoofdpijn?

Hilde: Ik ben in verwachting.

Hans: (Hij doet het licht aan) Ben je in verwachting?....
Hilde, echt waar?

Hilde: Al twee maanden.

Hans: Twee maanden!! Wist je dat niet eerder?

Hilde: Ik wist het al eerder.

Hans: En je zegt het nu pas? Nu? Morgen moet ik 5 dagen weg voor de zaak. Dan ga ik niet weg. Nee, dat kan niet.
Waarom zeg je het nu pas?

Hilde: Ik wil het niet.

Hans: Wat niet?

Hilde: Een kind.

Hans: Maar je hebt het altijd gewild, twee kinderen.

Hilde: Vroeger, nu niet.

Hans: Nu nog niet, het overvalt je, over een paar maanden is dat over. Dat had je bij Tania ook helemaal in het begin, weet je dat niet meer? Het zal wel iets met je hormonen te maken hebben.

Hilde: Je bent zelf een hormoon.

Hans: Ja, (hij lacht) een hele grote, dikke, gevaarlijke hormoon (Hij doet een hormoon na en ondertussen knuffelt hij Hilde)

Hilde: (Lacht mee, maar blijft toch serieus)
Ik wil het echt niet, Hans.

Hans: Maar waarom niet?

Hilde: Om alles, om dit huis, de hele dag. Iedere dag hetzelfde. Ik weet het niet. Om alles.

Hans: Ik kan het best begrijpen, schatje. Tanja begint net wat groter te worden. Je hebt je handen net wat vrijer en nou ben je zwanger. Maar het is niet anders. We zullen er het beste van maken.

Hilde: Maar ik wordt gek als ik er aan denk. Weer jarenlang thuis zitten. Niemand om mee te praten.

Hans: Maar dat wordt nu toch anders, we zijn daar toch mee bezig. Die cursus die je nu volgt, dat lost toch iets van de problemen op.

Hilde: Dat lost niets op.

Hans: Hoezo?, je bent er dan toch uit, je ontmoet toch andere mensen?

Hilde: Ja, vrouwen, die allemaal met dezelfde problemen zitten en die zich kunnen uitleven op verroeste fietskettingen met paarse wol! Dit is geen oplossing, ik wil het kind niet.

Hans: Dat is ook geen oplossing!

Hilde: Voor mij wel.

Hans: Jij, jij, jij, je ziet alleen maar jezelf. In de hele wereld is er niets anders dan jij. Maar ik ben er ook nog. Dit is net zo goed mijn zaak. Het is net zo goed mijn kind.

Hilde: Maar ik wil het niet.

Hans: Maar wij horen bij elkaar, jij, ik, Tanja. Je moet rekening met ons houden. Je kunt niet geen kind willen. Het lijkt wel of je geen enkel gevoel voor verantwoordelijkheid meer hebt.
Nou, ik zal je een ding vertellen. Ik weet wel waar ik verantwoordelijk voor ben. Voor jou, voor Tanja en ook voor dat kind. En die verantwoordelijkheid zal ik nemen. Als je dat maar weet.

(Hilde stapt uit bed)

LIED

DAAR GAAN AL JE DROMEN

Vrouw 1 en vrouw 2:

Daar gaan al je dromen

niets is er van waar

Je dacht vrij te leven

gelukkig met elkaar.

Maar wat is geluk lieve kind

Geluk is neuken op zijn tijd

Geluk is op de buurvrouw lijken

Geluk is op geen cent hoeven kijken.

Je bent ontevreden

Al jaren lang

Je zou het anders willen

Maar het komt er niet van.

SCENE 10

DE VOLGENDE MORGEN, HANS VERTREKT

Hans is aangekleed, de koffer staat op het bed, hij pakt hem in.
Hilde is niet op de scene.

Hans: (roept) Hilde... weet jij waar die toilettas is?

Hilde: (roept) Welke.....(Is intussen bij hem)

Hans: Die groene, met die bruine strepen, geloof ik.

Hilde: Rood. ik zal hem even pakken.
(Ze komt terug en geeft hem de toilettas)

Hans: Zie je wel, rood.

Hilde: Ja, dat zei ik toch.

Hans: Nee, jij zei bruin.

Hilde: Nee, dat zei jij.

Hans: Hoe kom je daar nou bij?

Hilde: Ik zei.....

Hans: Oké, oké, jij zei rood.
(Hans gaat door met pakken, stilzwijgend, sluit de koffer, doet zijn jas aan)
Oh ja, Tine Dolsma komt je vanavond ophalen voor die cursus.

Hilde: Hoezo, ik heb niets met haar afgesproken.

Hans: Nee, ik had haar gisteren aan de telefoon op de zaak, ze wilde Koos even spreken, toen heb ik haar gevraagd of ze jou vanavond wilde ophalen omdat ik dan weg ben.

Hilde: Oh.

Hans: Ga je nog naar die cursus?

Hilde: Ik zal wel zien.

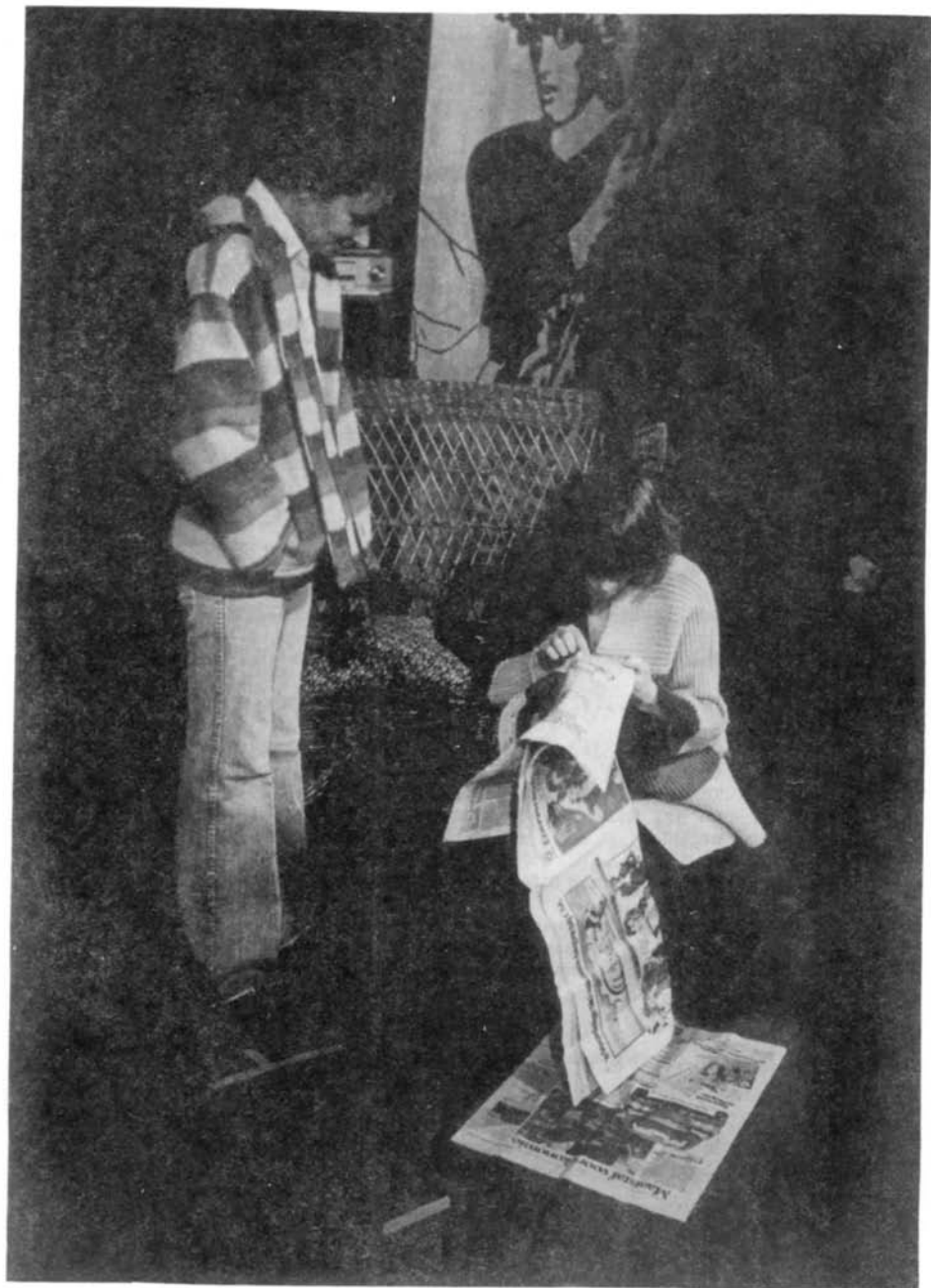
(Ze staan wat vreemd tegenover elkaar, er is veel te zeggen, maar ze zeggen niets. Hans neemt afscheid)

Hans: Zul je goed op jezelf passen?

Hilde: Jij ook?

(Hans gaat af)

(Changementsmuziek, de huiskamer van Hilde en Hans wordt neergezet)

Mieke: "Zoek je een baan? Ga je werken? "

Mieke: Thea Roding
Hilde: Tatjana Brinkman

HILDE WIL WEER GAAN WERKEN

Hilde zit op haar knieën midden tussen een hoop uitgevouwen kranten.

Mieke: (Komt binnen) Hilde, kun jij straks even opletten als de kinderen thuis komen. Ze hebben de sleutel, maar dan zeg ik dat ze bij jou terecht kunnen als er iets is. (Hilde zoekt intussen koortsachtig verder)
Wat doe je eigenlijk?

Hilde: (Leest voor uit de krant) Gevraagd: Administratief assistente, die in bezit is van de diploma's Mulo of Havo en typen. Een stenodiploma strekt tot aanbeveling. De uit te voeren werkzaamheden zullen onder meer bestaan uit, het mede verzorgen van de dagelijkse correspondentie ten behoeven van de direktie en het eventueel vervangen van de direktie-sekretaresse.

Mieke: (Gaast naast Hilde op de grond zitten) Zoek je een baan? Ga je werken?

Hilde: Wanneer ben jij weer gaan werken?

Mieke: Zoals gebruikelijk. Toen de kinderen naar school gingen.

Hilde: Hoe ging dat?

Mieke: Moeilijk. Maar 't ging. Ik heb de school op z'n kop gezet om te zorgen dat er overblijf-mogelijkheden kwamen. Raar is dat. Niemand had het daar ooit over, maar toen ik er over begon, bleken ontzettend veel moeders dat allang te willen. Nou, voor de rest is het telkens natuurlijk naar oplossingen zoeken.

Hilde: En Gerard?

Mieke: Die zei: ik vind het goed als ik er maar niks van merk. Dat betekende dus s'morgens voor het werk bedden opmaken, opruimen en stofzuigen. Na het werk boodschappen doen en koken en s'avonds de was. Na een maand kwam Gerard aandragen met folders van buitenlandse reizen omdat het zo goed zou zijn voor de kinderen en omdat het kon nu ik ook werkte. (Stilte)

Hilde: En toen?

Mieke: Het was idioot. Al die tijd had ik me alleen maar schuldig gevoeld als het huishouden mindergoed liep, maar toen werd ik ineens razend. Ik schreeuwde: als er iemand met vakantie gaat, ben ik het. Je wilde er toch niets van merken dat ik werk.

Hilde: Wat goed. En toen?

Mieke: Ruzie. Weken aan een stuk. Maar nou doet hij ook wat in het huishouden.

Hilde: Wil je koffie?

Mieke: Als je hebt, want ik moet zo weg.

Hilde: (Loopt weg om de koffie te halen, maar draait zich halverwege om) Ik ben zwanger.
(Mieke kijkt naar haar met iets van stomme trut)
Hans wilde zo graag nog een kind. Dat is beter voor Tanja. Maar ik wil het niet.

Mieke: Je wilt het niet, maar je bent wel zwanger. Ben je al naar de dokter geweest om er iets aan te laten doen?

Hilde: Nee.

Mieke: Waarom niet?

Hilde: Hans wil het houden.

Mieke: Ik wist niet dat Hans zwanger was.

Hilde: Maar het is ook zijn kind.

Mieke: Blijft hij er voor thuis?

Hilde: Jij hebt gemakkelijk praten. Maar ik moet ook rekening houden met wat hij wil.

Mieke: Hij heeft niks te willen. Voor jou betekent het dat je niet kunt gaan werken. Voor hem verandert er niks.

Hilde: Als je jou zo hoort praten lijkt het net alsof jij alles opgelost hebt. Maar jij komt hier ook om te vragen of ik je kinderen kan opvangen? Waarom vraag je het Gerard niet? En je doet stoer over dat geld, maar jij doet ook het grootste deel van het huishouden en je moet steeds dank je wel zeggen als Gerard iets doet.

Mieke: Ik zeg niet dat ik alles opgelost heb. Dat kan ook niet. Je kunt die dingen niet in je eentje oplossen.

Hilde: Nou, zolang wil ik niet wachten. Ik wil het nu oplossen. Ik wil niet meer thuis zitten. Ik wil geen kind meer. Ik heb er genoeg van. Meer dan genoeg.

Mieke: Ja, daar had ik het over.

Hilde: Maar Hans doet ook zijn best. Hij wil dat ik er eens uitkom.

Mieke: Ja en toen kwam ie aandragen met een cursus.

Hilde: Hij kon niet weten dat ik dat niet leuk vind.

Mieke: Nee, maar het was wel de oplossing voor zijn problemen. Niet voor de jouwe. Luister, ik wil Hans niet afkraken, want daar gaat het niet om, maar die cursussen zijn voor dat doel opgezet.

Hilde: Welk doel?

Mieke: Vrouwen bezig houden. Afleiden van hun problemen zodat ze blijven slikken zonder iets te veranderen. Hé, het spijt me, maar ik moet naar mijn werk.
(Hilde zit er afgeknapt bij; Mieke slaat een arm om haar heen)
Als je dat kind niet wil, moet je snel zijn, dat is beter. (Hilde reageert niet)

(Mieke gaat weg, en komt terug, alleen haar hoofd)

Mieke: En bedankt voor de koffie, hé.

(Hilde lacht)

(Changement naar het omscholingsbureau, de twee panelen haaks op elkaar voor op de scene. Daarbinnen een tafel met aan beide kanten een stoel. Op de tafel staat een archiefkast)

SCENE 12

HILDE OP HET OMSCHOLINGSBUREAU

De ambtenaar is een warme, menselijke figuur, maar ook erg gesteld op z'n spulletjes, zijn archief.

Ambtenaar: (Bezig met zijn archief als Hilde opkomt)

Hilde: (Gaet naar binnen)

Ambt.: Goede middag. Gaat u zitten. Ik ben zo klaar.
(Gaet door met zoeken in het archief)

Hilde: (Gaet zitten , ze is heel gespannen)

Ambt.: (Nadat hij zijn werkje af heeft) U komt dus voor 'n omscholing. Zo. Hoe is de naam?

Hilde: Mevrouw Maas.

Ambt.: (Veert op en kijkt in het archief. Hij kan het niet vinden, dat kan hij slecht verteren) Ik kan u niet vinden. Hé, hoe kan dat nu toch. Staat u misschien ingeschreven onder een andere naam. Uw meisjesnaam. Wat is uw meisjesnaam?

Hilde: Ik sta niet ingeschreven.

Ambt.: O nee, hoe kan dat nu toch. Nou, dat is dan het eerste dat we maar eens moesten doen. (Hij pakt een formulier) Hoe is de naam?

Hilde: Hilde maas.

Ambt.: Adres?

Hilde: Wilhelmina Drückerplein 6

Ambt.: Wat is uw beroep?

Hilde: Huisvrouw.

Ambt.: (Kijkt op z'n horloge en lacht tegen haar) Heel goed, heel goed. Ik las laatst nog een artikel, geschreven door een vrouw. Ze schreef, als huisvrouw, heb je wel tien beroepen. Verpleegkundige, binnenhuisarchitecte, econoom. Ik weet niet meer hoe ze er allemaal op kwam. Maar het was erg aardig, erg verhelderend. Maar ja, in mijn kaartenbak komt het als beroep niet voor. Wat kortzichtig natuurlijk. Maar ja. Wat was uw beroep voordat u trouwde?

Hilde: Typiste.

Ambt.: (Op formulier kijkend) Hoe lang bent u al werkeloos?

Hilde: (Weet niet goed raad met de vraag) Ik weet het niet, ik...

Ambt.: Hoe lang geleden bent u ontslagen?

Hilde: (Wordt steeds meer gespannen, begint bijna te huilen)
Ik ben niet ontslagen. Ik ben zelf weggegaan.

Ambt.: Nooit zelf weg gaan. Je altijd laten ontslaan. Dat leert tegenwoordig iedere werkende jongere.

Hilde: (Begint te huilen)

Ambt.: (Kijkt verschrikt op) Kom nu toch, rustig maar, rustig, ik maakte maar een grapje. We komen er heus wel uit. We vinden samen heus wel een oplossing.

Hilde: (Huilend) Er waren twee bedrijven. Ze vroegen om ervaren typistes. (Tegen ambtenaar) Ik heb toch ervaring?
(Hij knikt) Ik heb 4 jaar ervaring. Maar ze zeiden, u komt niet in aanmerking, u bent er te lang uitgeweest.

(Hilde loopt naar de micro - nu niet meer huilend. Ambtenaar loopt naar achter het decor)

Hilde: Wel tien bedrijven liep ik af. Maar ze wilden geen getrouwde vrouwen met een kind. Ze zeiden, u bent te duur voor die plaats en sommigen zeiden ook gewoon, u bent te oud. Ze vroegen me of mijn man wist dat ik solliciteerde en of hij het er mee eens was. Ze vroegen waarom ik eigenlijk wilde werken en of ik wel eens opvang had voor het kind in de vakanties en als het ziek zou worden. Bij een kon ik komen werken. Hij hield van getrouwde vrouwen, zei ie. Vooral vrouwen met ervaring. Daarom wilde ik me laten omscholen. Een vak leren waar ze wel vrouwen zoals ik willen hebben. (Ze draait zich om naar de ambtenaar die net binnenkomt met een glaasje water)
Neemt u me niet kwalijk.

(Ze gaan allebei weer zitten)

Ambt.: Helemaal niet. Het wordt ons allemaal wel eens een beetje te veel. In deze formulieren staan alleen de gegevens, maar de ellende die er vaak achter zit staat er niet in.
(Hij slaat tegen een stapeltje formulieren. Het valt om, maar hij legt het snel weer recht)

(Ze zwijgen allebei)

Ambt.: Ik wil heel eerlijk tegen u zijn. U maakt weinig kans om voor omscholing in aanmerking te komen.

Hilde: (Weet niet goed raad met de vraag) Ik weet het niet, ik...

Ambt.: Hoe lang geleden bent u ontslagen?

Hilde: (Wordt steeds meer gespannen, begint bijna te huilen) Ik ben niet ontslagen. Ik ben zelf weggegaan.

Ambt.: Nooit zelf weg gaan. Je altijd laten ontslaan. Dat leert tegenwoordig iedere werkende jongere.

Hilde: (Begint te huilen)

Ambt.: (Kijkt verschrikt op) Kom nu toch, rustig maar, rustig, Ik maakte maar een grapje. We komen er heus wel uit. We vinden samen heus wel een oplossing.

Hilde: (Huilend) Er waren twee bedrijven. Ze vroegen om ervaren typistes. (Tegen ambtenaar) Ik heb toch ervaring? (Hij knikt) Ik heb 4 jaar ervaring. Maar ze zeiden, u komt niet in aanmerking, u bent er te lang uitgeweest.

(Hilde loopt naar de micro - nu niet meer huilend. Ambtenaar loopt naar achter het decor)

Hilde: Wel tien bedrijven liep ik af. Maar ze wilden geen getrouwde vrouwen met een kind. Ze zeiden, u bent te duur voor die plaats en sommigen zeiden ook gewoon, u bent te oud. Ze vroegen me of mijn man wist dat ik solliciteerde en of hij het er mee eens was. Ze vroegen waarom ik eigenlijk wilde werken en of ik wel eens opvang had voor het kind in de vakanties en als het ziek zou worden. Bij een kon ik komen werken. Hij hield van getrouwde vrouwen, zei ie. Vooral vrouwen met ervaring. Daarom wilde ik me laten omscholen. Een vak leren waar ze wel vrouwen zoals ik willen hebben. (Ze draait zich om naar de ambtenaar die net binnenkomt met een glaasje water) Neemt u me niet kwalijk.

(Ze gaan allebei weer zitten)

Ambt.: Helemaal niet. Het wordt ons allemaal wel eens een beetje te veel. In deze formulieren staan alleen de gegevens, maar de ellende die er vaak achter zit staat er niet in. (Hij slaat tegen een stapeltje formulieren. Het valt om, maar hij legt het snel weer recht)

(Ze zwijgen allebei)

Ambt.: Ik wil heel eerlijk tegen u zijn. U maakt weinig kans om voor omscholing in aanmerking te komen.

Hilde: Maar als u nu op uw papieren schrijft waarom ik omgeschoold wil worden, waarom ik geen baan kan vinden. Dan wordt toch duidelijk dat het noodzakelijk is.

Ambt.: Ik kan u niet inschrijven.

Hilde: Waarom niet?

Ambt.: U komt niet in aanmerking.

Hilde: Waarom niet?

Ambt.: U heeft niet de juiste antecedenten.

Hilde: En u zou me helpen.

Ambt.: Natuurlijk. Maar u bent niet de enige. Er zitten mensen in deze bakken, nog schrijnender gevallen dan het uwe. Mensen die jarenlang werkeloos zijn geweest. Die geen mogelijkheid hebben om in hun vak weer aan de slag te komen, die geen enkele mogelijkheid meer hebben om in hun vak verder te komen.

Hilde: Maar dat is voor mij toch ook zo.

Ambt.: U heeft een gezin. U heeft een man die de kost verdient. Er zijn maar beperkte mogelijkheden. Als we het aan deze mensen besteden (Wijst op de bak) weten we zeker dat het geld goed besteed is. Maar wat weten we van u. Misschien verlangt u binnen een half jaar weer terug naar uw gezinnetje. Heeft u daar zelf wel eens over nagedacht? Bent u wel zeker dat u weer wilt gaan werken? Het is bij vrouwen vaak, ja, neem me niet kwalijk, toch een soort bevlieging.

Hilde: (Loopt woedend weg)

(Changement naar de huiskamer van Hilde en Hans. Na het changement loopt Hilde naar de mikrofoon.

Hilde: Straks komt hij thuis. Ik heb rode kool gemaakt, vindt hij lekker en stoofvlees met champions en paprika. En een toetje, ik ben hardstikke goed in toetjes, Haagse bluf. Ik heb het hele huis gepoetst, 't was wel nodig, ik heb 5 dagen niets gedaan. Ik heb 3 uur in bad gelegen met een heleboel schuim. En de krant, ik had de krant in bad, op zoek naar een baan in bad. En mevrouwtje, wat zijn uw antecedenten? Huisvrouw, goed, heel goed. Maar u komt niet in aanmerking voor die baan. Verdomme.

SCENE 13

HANS KOMT THUIS

Hans nog in regenmantel, is pas thuis, de koffer staat midden in de kamer.

Hilde: Ik wil het niet.

Hans: Liefje, wind je niet op. Dat is juist slecht voor je.

Hilde: Hoe slechter, hoe beter het voor me uitkomt.

Hans: Je bent niet alleen.

Hilde: Nee, dat is het juist. (pauze)

Hans: Lieve schat, wat verandert er toch in jou? Ik ga vijf dagen weg en ik herken je bijna niet meer. Je was nooit thuis toen ik je belde. Tanja is ook nu weer elders ondergebracht. Ik weet wel dat zwangerschap een hele toestand in het lichaam van de moeder teweegbrengt....

(Hilde loopt naar de bank en gaat zitten)

Hilde: Ik wil dat kind niet! Ik laat het weghalen!

Hans: Moet je zeker doen. Ja, moet je toch gedaan hebben. Dat hoort erbij tegenwoordig.
(Ze slaat hem in het gezicht)
Het is godverdomme ook mijn kind. Ik bedoelde het niet zo. Ik ben niet tegen abortus als het zinnig is. Maar voor ons is dat geen oplossing. Het zou jou - en mij - vreselijk frustreren. Een kind dat alle kansen kan hebben. Ik heb een vaste baan - godzijdankt - en - maar dat is de reden niet - en die wordt er alleen maar steviger op als ik ook een voltooid gezin heb. Ja, dat klinkt een beetje raar, maar ze kijken wel even naar je sociale omstandigheden wanneer ze mensen zouden moeten ontslaan. Maar dat is de reden niet, nogmaals. Ik wil dat babytje dat daar nu al in jou leeft.

Hilde: Ik niet.

Hans: (Loopt naar de bank toe, gaat naast haar zitten)
Schatje. Jij ook. Je bent toch helemaal het type niet om zo'n ongemotiveerde abortus op je te laten plegen. Je bent zo gevoelig. Dat is ook je kracht. Daarom ben ik van je beginnen te houden. Het zou ontzettend egoïstisch zijn en dat is totaal jouw karakter niet.

Hilde: O.K. Jij wil dat kind. Dan zal je d'r ook voor zorgen.

Hans: Wil ik best. Heb ik trouwens met Tania ook gedaan.

Hilde: Heb je niet gedaan. Jij beeldt je dat in. Als je een keertje met 'r gaat wandelen of 'r eten geeft, beeldt jij je in dat je d'r voor zorgt. Maar blijf je d'r voor thuis van je werk?

Hans: Zou ik wel willen. Ik vind niks minderwaardig aan kinderen grootbrengen.

Hilde: O, nee? Goed, dan maken we een afspraak: jij zegt je baan op en ik ga werken.

Hans: Waar?

Hilde: (Loopt naar de koffer met de bedoeling hem in te ruimen en weg te zetten) O, ik ben naar het gewestelijk arbeidsbureau geweest.

Hans: Oh.... en?

Hilde: (Ligt) Nou, misschien hebben ze wel iets voor me.

Hans: Waar?

Hilde: Nou, bij Philips, schijnt.

Hans: (Luid) Bij Philips?! Schatje, ze bedonderen je. Wij leveren aan Philips en ik zie een van die personeelscheifs wel 'ns: afvloeien, dat doen ze bij Philips. 20.000 man in de afgelopen 7 jaar. En vrouwen gaan er het eerst uit, weet je dat? (Hilde zwijgt)

Mijn lieve, domme, opstandige Hilde. Jij wil absoluut werk zoeken, in een krisistijd, dat er geen werk is, terwijl er 200.000 man staan te trappelen voor een baan, jij die het niet nodig hebt. En dat weet jij eigenlijk wel, hier van binnen achter die mooie ogen van je. (Hij zoent haar)

Je bent mooi als je zwanger bent. Ik vind je erg mooi als je zwanger bent, weet je dat? (wil haar weer kussen)

Hilde: Klootzak!

Hans: Wat is er nou weer? (herpakt zich) Ik probeer alleen je te doen nadenken. Een baan is een onmogelijkheid voor jou. Het kan niet!!

Hilde: Het kan niet - dus het kind kan ook niet. (Loopt met de koffer naar de keuken)

Hans: Luister schat, je mag nu wel spitsvondig doen, maar om de realiteit kan je niet heen. En ik ook niet - hoe we het ook zouden willen.

Hilde: Zeg jij dan maar op je werk dat je nog maar halve dagen werkt en dan ga ik schoonmaken voor halve dagen en zo komen we wel rond.

Hans: "Je bent mooi als je zwanger bent"

Hilde: Tatjana Brinkman

Hans : Ber Huiskens

Hans: Da's ook theorie.

Hilde: Je wil niet.

Hans: Ik heb niks te willen.

Hilde: Ik wel.

Hans: Schat, mijn baan kan niet halftime. Als ik op het magazijn wil gaan staan - ja dan - maar dan ga ik er onvoorstelbaar op achteruit. Bovendien is dit absurd. Ik zit in een bepaalde promotielijn - daarom verdien ik ook goed - en hoeft jij niet te werken. 't Is geen artiestenjob dat je d'r zo maar even mee kan aankomen dat je minder wil werken.

Hilde: Je wil niet.

Hans: Het kan niet.

Hilde: Hans, ik hou het niet meer uit.

Hans: O.K. Doe het maar. Ga maar werken. Laat alles maar in de steek. Laat Tania maar in de steek. Laat ons nieuwe kindje maar weghalen. Heb je dat trouwens al geregeld, zonder mij?

Hilde: Nee.

Hans: Nou, da's in ieder geval wat. Je moet daar trouwens mijn toestemming voor hebben.

Hilde: Dat hoeft ik niet. Dat gaat alleen mij aan. Het gaat om mij.

(Er wordt gebeld)
(Hans doet open. Het is Mieke)

Mieke: Is Hilde er?

Hans: Ja, nee, kom maar even binnen.

(Hans en Mieke komen binnen)

Mieke: Sorry hoor, da'k zo onverwacht binnen loop. Maar ik weet misschien een baan voor je. Jij hebt toch ooit op kantoor gewerkt. Je hebt toch diploma's en zo.

Hilde: Ga even zitten. Ja, Mavo.

Mieke: Nou, ik heb een nichtje en die werkt op een verzekeringsmaatschappij. En ze is zwanger geworden en dat loopt niet zo best, zodat ze nu plots moet ophouden met werken. En ze zoekt op korte termijn een vervangster, als ze daar zelf mee komt, loopt alles veel vlotter voor ze. En toen

ik dat hoorde, heb ik maar meteen gezegd, dat ik iemand wist. Dus je kan morgen met ze mee, als je dat wil.

Hilde: Mieke, wat fantastisch! (zoent haar)

Mieke: Niet te snel - luister - het is geen onaardige baan, maar er zal nog wel wat administratieve rompslomp bij komen, voor het zover is.

Hilde: Dus het is niet voor even?

Mieke: Nou, dat is nog onzeker, maar voor zover ik die nicht van mij ken, die werkte toch tegen d'r zin en ze wou snel een kind, weet je, want ze is pas getrouwd, dus de kans zit erin dat die baan helemaal vrijkomt. Maar intussen zou je wel kunnen beginnen, want ze nemen anders misschien een interimkracht en dan is de kans verkeken.

Hilde: En wat is het precies voor werk?

Mieke: Nou, gewoon kantoorwerk natuurlijk.

Hans: Schat, je moet Mieke niet voor de gek houden.

Hilde: Hou je d'r buiten, jij. Donder op. Ik heb niks met je te maken. Het is mijn baan en ik neem die aan.

Hans: Je belazert de mensen.

Hilde: Jij belazert mij, ik heb genoeg van je. Jij wil kost wat kost jouw plannen doordrijven.

Hans: (Door Hilde's uitval heen) Mieke, Hilde is zwanger. Het is absurd om haar voor die baan voor te stellen.

Hilde: Dat weet Mieke. Bemoei je d'r niet mee. Het is mijn beslissing.

Hans: Als het zo zat, was het makkelijk. Maar ik ben er ook nog, liefje. En Tania is er ook nog. Jij lijkt wel een klap van een molen gekregen te hebben. Maar we zijn een gezin, we hebben, och, ik heb het al zo dikwijls gezegd, we hebben een verantwoordelijkheid, verdomme.

Hilde: Laat me met rust. Ga hier weg. Ik ga weg. Mieke, kan ik vannacht bij jullie blijven? (ze gaat d'r koffer pakken en af)

Hans: Ja, vlucht maar. Ga je frustraties maar op een ander uitbroeden, maar daar los je niets mee op. Mieke, ze is overspannen. Ik denk dat het door die nieuwe zwangerschap komt. Ze is volkomen uit d'r evenwicht. En ze is absoluut niet in een toestand om nu die baan op die verzekeringsmaatschappij over te nemen.

Mieke: Misschien is het wel de enige oplossing.

Hans: Wat?

Mieke: Nou, net wat jij niet denkt.

Hans: Wil je niet in raadsels spreken? Haar plek is hier. En wie zal haar mogelijkheden het beste kennen, jij of ik?

Mieke: Zij.

Hans: Ja, ja, ja. Het moet haar beslissing zijn. De vrouw beslist. Een prachtige kreet. Ben ik zelfs voor. Maar niet wanneer het een excuus is om over mensen heen te rennen. Ze moet tot rust komen. Tot ze de situatie kan zien zoals ze is. Neem haar niet mee. Ik moet dit met d'r uitpraten voor er ongelukken gebeuren.

Mieke: Ik neem 'r niet mee.

Hilde: (Op, met koffer) Kom, Mieke. Ik kan toch bij jullie blijven tot morgen?

Hans: En Tania? Dat kind moet morgen naar school.

Hilde: Regel jij dat. Je houdt toch zo van huishoudelijk werk. Vergeet de bedden niet op te maken en de boodschappen te doen en Tania af te halen om half vier.

Hans: Je bent gek, het is onmogelijk, ik moet naar m'n werk.

Hilde: Ik ook.

Hans: Maar dat kan niet.

Hilde: Los het op. Doe ik al jaren. Kom Mieke.

Hans: Blijf thuis. Laat ons het uitpraten.

Hilde: Nee, we hebben genoeg gepraat. Ik ben het zat. Jij ziet alleen je eigen straatje.

Hans: Nee, jij denkt alleen aan jezelf.

Hilde: Ja, dat klopt.

LIED VAN DE SOCIALISATIE VAN DE GEZINSTAKEN

Vrouw 1 en vrouw 2:

Maar dat kan toch niet?
 Nee, dat kan absoluut niet.
 Zomaar wegglopen
 Uit je gezin.
 Goh, hoe moet dat nou
 met de was
 en de afwas
 en het ontbijt
 de kinderen
 de bedden.

Als 't aan ons ligt, als 't aan ons ligt
Dan ziet het leven er heel anders uit.
Als 't aan ons ligt, als 't aan ons ligt,
Dan ziet het er allemaal heel anders uit.
Dan sloopte ik de muren
tussen jou en mij
Niet ied're dag meer koken
en naar de slagerij
is de boel dan stoffig
dan wordt er schoongemaakt
We zullen ervoor zorgen
dat al die taken
geregeld worden in de maatschappij.

Maar dat kan toch niet?
Nee, dat kan absoluut niet
Dat kan verdomme wel
Het moet toch mogelijk zijn om het zo te regelen dat er
goedkoop buitenshuis gegeten kan worden?
en de was de deur uit voor iedereen
en de kinderen dan?
Jaaaaa, de kinderen.

Als 't aan ons ligt, enz....
Dan worden onze kinderen,
eindelijk medemensen
Met een eigen leven
net als jij en ik.
Ze zullen samen praten
over wat ze willen
We zullen samenwerken
We zijn niet meer hun moeder,
maar misschien hun kameraad.

Maar dat kan toch niet?
Nee, dat kan absoluut niet.
Wat wordt er dan van het gezin?
als vrouwen niet meer thuis hoeven blijven
als vrouwen er niet meer zijn om man en kinderen te
verzorgen
als al die taken niet meer op jouw nek geschoven worden
maar op die van iedereen
als de kinderen leren samen leven
niet meer gescheiden door het gezin.

Als 't aan ons ligt, enz....
Dan worden vrouwen
ook een beetje mensen
met een eigen leven
buiten het gezin
We zullen samen werken
en praten met elkaar
Over hoe we verder willen
Veel verder nog dan hier.
Als 't aan ons ligt.....

SCENE 14

Hans komt binnen met een tas vol boodschappen. Hij zet de tas op de bank neer, doet z'n jas uit, ziet de post en de krant op tafel liggen. Kijkt de post door en begint staande de krant te lezen.

Hilde: (Komt haastig binnen) God, wat een gehaast. Er lag een brief die er absoluut vandaag uit moest, maar dat handschrift van die man is bijna niet te lezen. Hij heeft steeds van die dingen waardoor je moet overwerken. (Ze ziet de tas vol boodschappen staan) Heb je al boodschappen gedaan? (Loopt er naar toe en kijkt er in) Heb je geen waspoeder?

Hans: Nee, ik heb het nergens zien staan.

Hilde: Hoe kan dat nou. Nou kan ik vanavond niet wassen en Tanja heeft bijna niets meer schoon. Nou ja, dan haal ik morgenvroeg wel voor het werk, dan kan ik nog een machine vol doen voor ik ga. (Ze begint de boodschappen uit de tas te halen) Heb je Tanja al gezien? We moeten Mieke bellen dat we thuis zijn.

(De telefoon gaat en Hans neemt hem op)

Hans: Hans Maas. (Hij luistert even)
O, wacht. Ik zal je Hilde even geven.
(Tegen Hilde) Het is Mieke. Tanja schijnt ziek te zijn.

Hilde: (Gooit de boodschappen terug op de bank en loopt naar de telefoon)
Hallo, wat is er? Gespuugd? Heeft ze iets verkeerd gegeten? Nee? Ja. Ik zal d'r even komen halen. Misschien heeft ze zich te druk gemaakt. Ik kom er aan.
(Tegen Hans) Ik haal d'r even op. Ze heeft overgegeven bij Mieke. Schil jij vast aardappels? Ik zal d'r meteen maar even in bed leggen dan is het straks misschien over.
(Ze gaat weg) Ik ben zo terug.

Hans: (Is al bezig de boodschappen weer in de tas te doen en raakt verdiept in een gebruiksaanwijzing)

Hilde: (Is al weer terug. Je hoort haar in de gang tegen Tanja praten)
Ik zal je even lekker in bed stoppen en dan maak ik een kopje thee. Misschien is het dan straks wel over.

Hans: (Loopt naar de keuken. Komt terug met een pan, een mes, en een oude krant. Hij maakt de zak aardappels open die op de bank is blijven staan bij het boodschappen uit- en inpakken en begint te schillen)

Hilde: (Komt binnen) Ze ligt er in. Ze klaagt ook over hoofdpijn. Misschien heeft ze zich te druk gemaakt. Je moet eigen-

lijk eerst de oude aardappels opmaken, anders verrotten ze. (Ze loopt de keuken in en rammelt met potten en pannen)
Ben je klaar met de aardappels?

Hans: Bijna.

Hilde: (Komt de kamer weer binnen)
Ik ga haar toch eerst maar eens de koorts opnemen.
(Ze loopt af)

(Hans schilt verder en raakt verdiept in de krant)

Hilde: (Komt binnen. Hans gaat door met schillen) Ze heeft 38.4. Waarschijnlijk griep. We zullen de dokter moeten bellen. Hoe moet dat nou morgen?

Hans: Hoezo, morgen?

Hilde: Nou, ze kan in ieder geval niet naar school. Ze zal in bed moeten blijven.

Hans: Ja.

Hilde: Een van ons zal thuis moeten blijven.

Hans: Waarschijnlijk wel.

Hilde: Kun jij niet thuis blijven?
(Pakt de pan met aardappels en loopt naar de keuken)

Hans: Ik? Waarom ik?

Hilde: (Komt terug uit de keuken)
Waarom ik? Zeker omdat ik de moeder ben. Jij bent de vader. Jij kunt net zo goed thuisblijven.
(Pakt de krant met schillen en loopt naar de keuken)

Hans: Jawel. Natuurlijk. Maar ik krijg daar problemen mee op m'n werk. Ze zien me al aankomen. M'n kind is ziek, daarom ben ik thuis gebleven.

Hilde: (Komt weer terug uit de keuken) Ik krijg net zo goed problemen op m'n werk.

Hans: Er kookt iets over.

Hilde: (Rent de keuken weer in)

Hans: (Zit intussen na te denken) Eigenlijk is het belachelijk als jij problemen krijgt op de zaak. Ze weten dat wanneer ze een vrouw met kinderen aannemen dat die kinderen ziek kunnen worden. Nou, daar hebben ze dan rekening mee te houden. Dat is toch normaal. Als ik jou was zou ik rustig thuis blijven en daarna zeggen waarom dat was. Dat hebben ze maar te accepteren.

(Hilde is intussen bezig met het tafel dekken)

Hilde: En als ze het niet accepteren?

Hans: Je moet eisen dat ze het accepteren. Je vindt toch dat vrouwen recht op werk hebben? Nou, dan moet er ook rekening gehouden worden met de omstandigheden van die vrouwen. Dat is de enige manier voor vrouwen om te kunnen blijven werken.

Hilde: Ik weet het niet. Waarom zouden ze op jouw bedrijf geen rekening houden met jou als vader?

Hans: Dat is absurd. Waarom zouden ze? Ze gaan ervan uit, dat mannen die solliciteren een vrouw hebben. Bij een vrouw ligt dat anders, daar weten ze van, dat ze man en kinderen te verzorgen heeft. En daar moeten ze rekening mee houden.

Hilde: Dat is juist idioot, dat ze daar van uit gaan. Dat vrouwen man en kinderen moeten verzorgen.

Hans: Dat is ook zo schatje, dat is ook zo. Maar het is de realiteit. En als we daar iets aan willen veranderen, zullen we er voor moeten knokken. Dit is de eerste keer dat die noodzaak zich voor doet. Met een ziek kind is het voor een vrouw niet langer op te lossen. De rest kun je regelen. Mij inschakelen, het huishouden voor en na het werk doen. Maar dit is overmacht. En dat moeten ze begrijpen. Je moet op je recht staan.

Tanja: (Roept van boven - op band) Mamma.

Hilde: (Gaat naar boven en roept tegen Hans) Let jij op het eten. (Hans loopt langzaam naar de keuken)

(Hilde komt haastig weer binnen, loopt naar de keuken en komt terug met schone lakens die ze duidelijk net van de lijn heeft gehaald. Voor ze de keuken in loopt zegt ze:)

Hilde: Ze heeft weer overgegeven.
(Ze ziet er zorgelijk uit).

Hans: (pakt haar bij de kin terwijl ze langs loopt)
Kop op. Ik zal morgenvroeg voor het werk waspoeder halen. Dan is dat ook opgelost.

(Panelen worden van opzij naar midden-voor gerold, met de blauwe kant voor. Voor de panelen staan 2 stoelen)

SCENE 15

HILDE BIJ DE PERSONEELSCHEF

De chef is een keurige jongeman, zachtzinnig, maar een streber.

- Chef: Mevrouw Maas, ik begrijp u. Meer nog, ik zou, was ik in uw situatie, waarschijnlijk dezelfde gedachtengang ontwikkelen. Misschien zou ik zelfs verder gaan dan u gaat. Maar nee, laat ons bij de zaak blijven.
- Hilde: U bent het dus met mij eens?
- Chef: Mevrouw, dat doet er niet toe.
- Hilde: Voor mij wel.
- Chef: Voor mij ook. Maar het is niet ter zake. Ik ben nu het bedrijfsbelang. Ik ben niet ik.
- Hilde: Dat vind ik.... ja... lullig.
- Chef: Kan zijn.
- Hilde: Dat is. U bent geen robot.
- Chef: Jawel. Nee; niet echt. Privé niet. Hier misschien een beetje. Is ook niet erg, als je het maar weet.
(Transpireert lichtjes)
- Hilde: Wat stelt dat voor: het bedrijfsbelang? We zijn toch een bedrijf van mensen, meneer van der Kuylen.
- Chef: Dat is een illusie. Ik begrijp u, nogmaals. Maar u moet leren zien - heb ik ook moeten leren - de praktijk is een harde leerschool - dat het belang boven de mensen uitgaat. Het bedrijfsbelang kan uw houding niet toeleren. En ik begrijp dat. Terwijl ik tegelijkertijd ook u begrijp. Begrijpt u dat?
- Hilde: Houdt u me voor de gek?
- Chef: Ik ben doodernstig. Trouwens, niet alleen ik begrijp u. Ook het bedrijf begrijpt u. U weet, dat wij de terechte reputatie hebben zeer progressief te zijn, zeer menselijk te zijn. Vloeit een beetje voort uit onze doelstelling, hoor; verzekeren is per definitie een menselijke bedrijvigheid. Toen wij nog veel getrouwde vrouwen, ja, zelfs een meerderheid, in dienst hadden - ik spreek van een 9-tal jaren terug - hebben wij het initiatief genomen tot een crèche. Een crèche! 9 Jaar terug! Wij waren onze tijd jaren vooruit. De werknemers konden gewoon hun kinderen mee naar het werk brengen. Dat had men toendertijd zelfs in China nog niet!

- Hilde: Waarom is die er dan nu niet meer? Vin'k helemaal niet zo progressief.
- Chef: Daarover hebben we indertijd in de ondernemingsraad interessante debatten gehad. Ikzelf had daar in eerste instantie een alleenstaande positie. Zowel tegenover de directie als tegenover de werknemers. Maar ik heb ten slotte beiden vertrouwen weten te winnen. Ik dacht en denk veel na over de positie van de vrouw. Kijk, de directie wou de crèche gewoon opheffen, omdat het aantal gehuwde vrouwen terugliep, zo vanuit de redenatie: wat niet rendabel is moet weg. Dit was dom. Want ze zetten zo onnodig de werknemers tegen zich op. Ik redeneerde zo - en dat is uiteindelijk overgenomen - luistert u goed - want het is ook mijn argumentatie tegenover u. Het probleem van de vrouw is het probleem van de relatie, het partnership. Zijn man en vrouw in principe geen gelijken? Nou, onze maatschappij moeten we zo organiseren dat dit ook werkelijkheid wordt: verdeel het huishoudelijk werk en ook de problemen gelijkelijk tussen uw man en u. Lost u elkaar af bij de opvoeding van de kinderen. Dat is progressief! Daar moet u voor knokken. En als uw man dit inziet, hij eveneens.
- Hilde: Maar dat lost toch niks op!
- Chef: Knokken!
- Hilde: U moet begrijpen dat mijn kind daar toch niet de dupe van mag zijn.
- Chef: Ik, en nu spreek ik als ik, ben het volledig eens met het bedrijfsstandpunt, dat we daarin om bestwil hard moeten zijn. Kijk, ik ga dit nu door de vingers zien. Maar geen tweede keer.
- Hilde: Maar u wist dat ik getrouwd was, en een kind had, en dat mijn man werkte toen u me aannam : u moet daar rekening mee houden.
- Chef: Niet zonder verder te zien. Emancipatoir gesproken is ons principe juist: de partners in een relatie moeten lusten en lasten onder elkaar verdelen. Dat moet u als bewuste vrouw begrijpen. U ziet, bedrijfsbelang en menselijk belang zijn niet altijd tegengesteld.
- Hilde: Maar ik dan, ik kan dit niet, ik zie dit niet mogelijk. Daarnet zei u dat u mijn situatie begreep, maar ik...
- Chef: Ik begrijp uw situatie door en door, en ik wil u ook steunen voor zover dat in mijn macht ligt, maar u moet begrijpen...
- Hilde: Ja, ja, het bedrijfsbelang...
- Chef: Nee, uw belang. Denkt u aan uzelf, maar niet alleen nu, ook in een verder perspectief. Daarin zal ik achter u staan. U wilt hier toch blijven werken. Ik bied u de

handgreep om uw belang en het bedrijfsbelang als een ding te zien. Als u dit niet gaat doen sta ook ik machteloos. Dan kan ik u boven niet blijven verdedigen, terwijl er tientallen vrouwen staan te trappelen om hier te komen werken.

(Stilte) Nietwaar? Mevrouw Maas, mag ik u verzoeken.

(Hilde af).

(De panelen worden weggerold naar opzij, Hilde neemt haar stoel mee naar de scene, het kantoor is gezet)

WAT ER OP DE TIKAFDELING GEBEURDE...

Het kantoortje waar Hilde werkt op de verzekeringsmaatschappij. Drie tafels met kantoorgerij. Samen met haar werken er Diane en Lily. Ze zitten te praten en een cigaretje te roken.

- Hilde: Zo glad als een paling! Of ie met groene zeep is ingesmeerd! "Wij zijn progressief, maar volgende keer zien we het niet meer door de vingers". (Ze griezelt) Hij beweert dat ze hier 9 jaar geleden een crèche hadden. Geloof jij dat?
- Diane: Dat kan kloppen. In die tijd hadden ze veel mensen nodig. Er werd toen veel reclame gemaakt om vrouwen aan het werk te krijgen. Mijn moeder is toen ook gaan werken en daar kwam er tussen de middag een SRVwagen op het fabrieksterrein. Konden de vrouwen makkelijker hun boodschappen doen. En het zou best kunnen dat ze hier een crèche hadden. Ze verzonnen toen van alles om vrouwen aan het werk te krijgen.
- Hilde: Ik heb gezegd, als ze getrouwde vrouwen in dienst willen nemen, dan moeten ze daar ook de gevolgen van aanvaarden. Maar dat doen ze niet. in uw plaats 10 anderen, zei-ie. Hij zei , dat ik het thuis moet oplossen. Samen met mijn man, laat hij mijn huishouden komen doen als ie zo'n progressieve man is.
- Diane: Wind je niet op. Je had het kunnen weten.
- Lily: We moeten hem op z'n woorden pakken.
- Hilde: Hij is niet te pakken. Het is een glibber... en volgende keer ben ik mijn baan kwijt (bijna tranen)
- Diane: Je bent veel te eerlijk. Waarom ben je niet ziek geworden.
- Lily; Nee, verdomme. Jij wil dat ze zich erbij neerlegt. We moeten 'm pakken op zijn woorden, via de bond of zo. (Diane grinnikt) Da's nu heel goed mogelijk. Ja, met jou is geen land te bezeilen. Jij lost alles individueel op. En jij ontwijkt alles: weet jij wat het is een man te hebben zoals de meeste mannen nog zijn, zoals Hilde en honderdduizend andere vrouwen? Als je thuis komt van je werk, dat je nog aan alles kan beginnen, als de kinderen ziek zijn, dat jij d'r voor kan opdraaien? (Diane grinnikt nog steeds) Zit daar niet zo stom te lachen, mens. Jij leeft alleen. Jij zoekt telkens je eigen oplossinkje. Af en toe heb je wel 'ns wat, maar je wil geen vaste vrienden en zeker geen kinderen. Als jij in je konijnenhol maar met rust gelaten wordt.

Hilde: "Laat hij mijn huishouden komen doen als ie zo progressief is"

Hilde: Tatjana Brinkman

Lily: Carlijn Evers

Diane: Thea Roding

Hilde: Maar ik wou wel, dat ik in haar situatie was.

Lily: Ja, ieder op z'n eentje. Gezellig hoor, en zij daar (de bazen) ons daar lekker tegen elkaar uitspelen. Da's toch geen oplossing.

Hilde: Wat is dan wel de oplossing? Ik zie het niet meer zitten hoor.

Lily: (Door Hilde's woorden heen) Ons niet op de kop laten zitten.

Diane: Nee, we moeten op onze kop gaan staan.

Lily: Leuke grap, hoor.

(Stilte)

Diane: (Ze is te ver gegaan) Ach, we hebben het er al zo vaak over gehad. (Tegen Hilde) Zij wil dat we het thuis oplossen, ieder met z'n mannetje. Stel nou. (Tegen Lily) Wat heb je dan?

Lily: Dan is het werk verdeeld.

Diane: Ja, over twee in plaats van een.

Lily: Da's beter dan als vrouw alleen.

Diane: Ja, da's beter. Maar wat lost het op aan het feit dat vrouwen er het eerst uitgegooid worden als het slecht gaat met het bedrijf? Dat vrouwen minder verdienen dan mannen, dat ze niet in aanmerking komen voor promotie. Dat vrouwen, vrouwen blijven, sex-objekten, moederkloeken. Ook al zou Hans het huishouden van alle Hilde's in de wereld doen, dat lost-ie niet op, hoor.

Hilde: Nou, Hans helpt me de laatste tijd, en dat is wel een hele verlichting.

Diane: Maar als het er op aan kwam, wie bleef er thuis? Wie heeft er stront op z'n werk?...

Lily: Natuurlijk is de hele maatschappij niet veranderd, maar als je dat blijft eisen voor je iets doet, dan doe je niks. Jij doet niks!

Diane: Ik wil best wat doen, ik heb ooit aan van alles meegedaan. Maar je wordt er zo moe van op den duur. Ik heb in een zoi aktiegroepen gezeten. Met allemaal mannen. Oh, ze waren blij dat ik er was, wat leuk dat je d'r bent. Ik was de attraktie, de enige vrouw die naar de vergadering kwam (kreetje van dégout) Weet je wat ons probleem is?: (Kees is binnengekomen) we zijn vrouwen.

Kees: M'n lieve kuikentjes...

Diane: Gossame, Kees, ik schrik me rot.

Kees: Als een vrouw niet meer kan schrikken is het geen vrouw meer.

Lily: En jij bent zeker de leukste thuis, op de deurknop na!

Kees: Hahahaha. Altijd ad rem Ik zeg altijd dit is de gezelligste afdeling van het hele verzekeringswezen. Weet je hoe ze jullie beginnen te noemen : het lekkere trio. Hij wil iets zo van je weet wel doen bij Lily, maar dat mislukt)

Lily: Nou, schei uit.

Kees: Oh, heb je vannacht op een houtje liggen bijten dat je zo prikkelbaar bent?

Lily: En jij, heb jij hem niet overeind kunnen krijgen dat je zo oversext reageert.

(Diane en Hilde lachen)

Kees: Daar zou ik me maar geen zorgen over maken, dames. Nou, ik zal jullie vrouwenprobleem 'ns snel oplossen. (Gooit papieren op diverse tafels) Hier 15 voor ongevallen, 12 voor levensverzekeringen en dit zijn 10 pagina's voor de nieuwe folder. Aan 't werk meiden. (Ze blijven zitten) Kom, kom, geen problemen, geen gezeur. Opschieten.

(Diane beweegt het eerst, ze wil aan 't werk. Lily neemt de brieven en geeft ze hem terug)

Lily: Hier, neem ze maar mee terug en vertel maar dat we het werk pas willen doen, nadat het ons op een behoorlijke manier is gebracht.
(Diane schudt de schouders, Hilde kijkt toe)

Kees: Poeh, poeh, wat een toon, mevrouwtje.

Lily: (Gilt) Hier, pak aan , kluns. (Ze gooit de brieven naar z'n kop)

Rudolf: (op) Hela, wat is hier aan de hand?

Kees: Je denkt toch niet dat ik dat neem. Je beeldt je toch niet in dat zoiets hier kan. Tot nu toe heb ik maar grapjes gemaakt, maar nu gaan jullie over de schreef, meidjes.

Diane: Donder op, Kees.

Lily: Ga naar je chef en vertel het 'm. Dat vragen we je toch.

Kees: Jullie weigeren dus dit werk te doen? (Hij bekijkt Hilde) (ze zwijgt) Goed.

Rudolf: Wat is er nou? (wil bemiddelen)

Kees: De dames doen aan werkweigering. Op eigen houtje. Weet je, vrouwenaktie, de vrouw beslist, weet je.
(Raapt de brieven op)

Lily: Meneer denkt dat-ie ons een beetje kan komen kleineren, nou, dat mag-ie elders gaan doen.

Kees: Niks kleineren, ik maakte wat grapjes. Maar het stijgt jullie naar de bovenkamer. Jullie denken dat jullie je alles kunnen permitteren sinds er wat onappetijtelijke wijven de straat op rennen met spandoeken, en dat dit nog getolereerd wordt ook. Maar niet hier, weet je.

Rudolf: Wat niet hier?

Kees: Ik pik dat gesodemieter niet. Nog geen mespuntje. Op straat mogen jullie mee gaan gillen, maar hier wil ik verdomme een werksfeer.

Diane: O.K. Doe dan wat Lily zegt, ga het aan de chef vertellen.

Kees: Ja, dit kaart ik aan.

Rudolf: Ga je aan kaarten dat jij je stuntelige sexistische grappen niet meer kwijt kan?

Kees: Ik weet wel waar jij staat, Huysmans, je wil zeker met ze het nest in. Laat jij je maar beledigen. Ik laat me door niemand papieren naar m'n hoofd gooien en zeker niet door een vrouw.

Lily: (op 'm af) (duwt hem buiten) Ach, makker, sta niet te dreutelen, donder op.

Kees: Blijf van m'n lijf, verdomme.

Rudolf: (Komt er tussen) Ach, Lil, laat 'm toch, straks gaat-ie nog klagen dat-ie verkracht wordt. Kees, je bent een klootzak.

Kees: (Ondanks zichzelf) Al wat je zegt ben je zelf. (plots driftig) Ik heb er genoeg van. Hier moet gewerkt worden, daar worden ze voor betaald. Wij en zij dus ook. Zo'n beetje bevoordeligde positie afdwingen, zeker omdat ze vrouw zijn. Dat ze hun aktie thuis voeren. En dat ze d'r voor mijn part ook blijven. Daar is hun plek.
(Op Hilde) Weet je dat mevrouw het zich permitteert om niet te komen werken, omdat haar kind ziek is!? Waarom blijft ze er niet voor goed bij, dan hebben wij geen gesodemieter en dat kind zal niet verwaarloosd worden.

Hilde: Dat kind wordt niet verwaarloosd.

Kees: Nee, maar je werk wel. Je hebt toch zo gesmeekt om deze baan, nou onttrek je er dan niet aan.

Hilde: Dat vind ik echt smerig, ik onttrek me niet aan het werk. Ik kán niet anders. Weet jij een oplossing?

Rudolf: Vrouwen moeten thuisblijven, is zijn oplossing. Kees, je bent een echte loopjongen van het kapitaal.

Kees: Ik heb geen behoefte aan jouw linkse kreten.

Rudolf: Ja, dat wil jij niet horen, hé? (Wel cynisch, maar ook bewogen) Maar waarom waren er vroeger hier crèches? Heb je daar al 'ns over nagedacht? Toen hadden ze werkkrachten nodig, dus ook vrouwen, kom maar meisjes, wij zorgen wel voor jullie kinderen tijdens het werk. Sindsdien is de automatisering met sprongen vooruit gegaan en daar komt dan nu nog de crisis bij, dus hebben ze minder mensen nodig, dus wie gaat er het eerste uit: de vrouwen! Plots is de plaats van de vrouw thuis. Geen crèches meer. Leve het gezin, toch zeker. En daar gooien ze nog een emmer progressieve vernis over heen: onze gehuwde vrouwen moeten de huishoudelijke taken leren delen met hun man. En d'r achter steekt: ze houden het toch niet uit en zo zijn we ze geluidloos kwijt. Zie je hoe het werkt? Het kapitalisme heeft belang bij de onderdrukking van de vrouw, probeer dat 'ns te begrijpen. En als de vrouwen zich daar tegen verzetten, zowel hier als op straat, waar jij dan zo de kriebels van krijgt, dan vechten ze daartegen: tegen kapitalistische willekeur. En als je dan nog zou begrijpen dat ze eigenlijk ook voor jou vechten, dat jij als man en als werknemer belang hebt bij wat zij doen... maar ik zie wel aan je opstaande snor dat het allemaal boter aan de galg is.

Kees: Jullie zijn ziek. (teken aan z'n hoofd)

(Changement naar de kantine)

SCENE 17

IN DE KANTINE VAN HET BEDRIJF

Hilde, Diane en Rudolf zitten rond een tafeltje waarop koffiebekertjes staan. Rudolf zit op de stoel rug zaal, maar hij loopt ook onder zijn betoog.

Rudolf: Vrouwen beseffen niet voldoende welke rol ze spelen in de bevrijding van de mensheid. Vrouwen worden onderdrukt en mannen helpen daaraan mee. Maar als je een ander onderdrukt, kun je zelf nooit vrij zijn. Daarom hebben mannen er belang bij, dat vrouwen zich bevrijden, want dan pas kunnen mannen ook vrij zijn. Maar het merendeel van de vrouwen is zich niet bewust van haar onderdrukking. Of, als ze wel bewust zijn, dan weigeren ze om te vechten. Jullie moeten vechten. Aanpakken op iedere plek. (Tegen Hilde) Je hebt het vanmorgen opgenomen tegen die chef. Maar je deed het alleen, dat is stom. Je zult daar anderen bij moeten betrekken. Mannen en vrouwen die het ermee eens zijn. Jouw strijd reikt eigenlijk veel verder dan je kleine zorgjes over zieke kinderen. Dat zijn maar details. Je mag je daar niet blind op staren. Je taken gaan veel verder.

Hilde: Maar ik moet het oplossen.

Rudolf: Natuurlijk, en je zult het oplossen. Maar vrouwen zijn geneigd om teveel in details te denken. En dat komt natuurlijk voort uit hun onderdrukking, maar daar moeten jullie vanaf. Je zult op alle fronten tegelijk moeten vechten. Tegen het kapitalisme, tegen het patriarchaat. En dat betekent dat alle energie, alle moed, die in feite in de vrouw, als we kijken naar haar oer - eh - hoe moet ik het zeggen, enfin. Dat die allemaal los gemaakt moeten worden om de strijd te voeren.

Diane: Misschien. Maar misschien is het noodzakelijk om van te voren een paar kleine problemen op te lossen.

Hilde: Zoals zieke kinderen waarvoor gezorgd moet worden.

Rudolf: Kinderen horen in een gemeenschap met elkaar te leven. Daar zullen ze hun eigen problemen op moeten lossen. Ook hun ziektes. Natuurlijk met behulp van ouderen als dat nodig is.

Lily: Maar nu is dat nog niet zo. En dat belemmert je voortdurend. Als ik naar een vakbondsvergadering wil, en er wordt er toevallig een ziek....

Rudolf: Belet jou dat om naar een vergadering te gaan? Dat kan niet, als je er echt het belang van inziet.

Lily: Daar gaat het niet om. Het gaat er niet om of je ergens het belang van inziet...

Rudolf: Daar gaat het natuurlijk wel om.

Diane: Laat haar uitpraten.

Rudolf: Ik laat haar uitpraten. (Stilte) Nou, ga je gang . (Stilte)

Lily: Het gaat erom, dat je omstandigheden zo zijn, dat je dingen die je wil, niet kunt doen. Als alles vuil is, moet er gewassen worden, ook al vind ik andere dingen honderd keer belangrijker. Dat is de ellende.

Hilde: (Doet t.v.reklame na) Ineke van Son speelt toneel, ze batmintont met haar man, ze gaat de bossen in met haar kinderen en maakt zelf haar kleren. En ze doet ook nog de was. Hè, Ineke?

Lily: Oh, erger jij je daar ook zo aan. Weet je welke ik de ergste vind? Die van Ria-orgels. (Doet na) Mijn man en kinderen hebben orgelles. Maar ik, ik speel ook. Thuis. Met het tweevinger systeem.

Rudolf: Is ze uitgepraat?

Lily: Nog lang niet. (Tegen de andere vrouwen) Weet je dat die dingen me pas de laatste tijd opvallen. Vroeger....

Rudolf: Er is natuurlijk een vooruitgang in het bewustzijn van vrouwen. Maar niet voldoende. Niet voldoende om de grote taak waar ze voor staan.

Diane: Jij praat over grote taken en daar heb je waarschijnlijk gelijk in. Maar waar je het niet over hebt, zijn de dingen die wij dagelijks meemaken. Houdingen van mannen, die een opgejaagd konijn van je maken, zodat je verdomme alleen maar bezig bent om jezelf te beschermen. Dat laat weinig mogelijkheden voor grote taken. Maar dat zal heus wel komen. Maak je geen zorgen. Maar niet over ons eigen lijk. Niet meer zoals tijdens de zogenaamde seksuele revolutie. Voor die tijd mochten vrouwen neuken niet fijn vinden, mochten ze niet klaar-komen, en na die tijd moesten ze het fijn vinden, moesten ze klaar komen . Maar in feite is ons nog nooit wat gevraagd.

Rudolf: (Staat op) Nou, als jullie je daar mee bezig willen houden.

Hilde: Ja, daar wil ik me mee bezig houden. (tegen de andere vrouwen) Hans weet mij ook altijd een schuldcomplex te bezorgen.

Rudolf: (Tegen Hilde) En wat lost dat nou op als je een ziek kind hebt te verzorgen?

Hilde: (snauwt) Dat was een detail.

Rudolf: (gaat zitten) Precies. En steeds meer vervallen jullie in details.

Hilde: Donder op.

Rudolf: Ja. Vergooi je kansen op bevrijding maar. Zoals vrouwen dat al eeuwen doen. Ik zou bijna de reactionairen gaan geloven, die zeggen: vrouwen willen helemaal niet bevrijd worden. Maar mij zul je dat niet horen zeggen. Ik blijf geloven in de oer-kracht van de vrouwen.

Diane: Wij ook. Heb je niet gehoord wat ze gezegd heeft?

Rudolf: Wat. Ze zegt zoveel. Ik zie door de bomen het bos niet meer. En jullie ook niet. Let op mijn woorden.

Lily: (Duidelijk sprekend) Flikker op.

(Rudolf gaat zwaar gefrustreerd af)

Hilde: We hebben grote taken. We moeten de man bevrijden.

Diane: Eerst van de kapitalisten en dan van zichzelf.

Lily: Zo simpel is dat. Je gaat s'morgens naar je werk.

Diane: Je kind is ziek, maar die zit toch in een leefgemeenschap. Die is er nog wel niet, maar een kniesoor die daar oplet.

Lily: Van te voren ben je naar bed geweest met je man.

Diane: Het was niet leuk, maar je deed alsof. Maar wat dondert dat nou.

Hilde: Daarna haal je het ontbijt. Er is geen brood, dus hol je naar de bakker en hups nog even de was in de machine voordat je gaat.

Diane: Dan loop je naar je werk. Je wordt nagefloten, maar het valt mee. Ze pakken je niet vast.

Lily: Je komt vrolijk binnen op je werk. Meneer Jansen en meneer Klaassen zijn er nog niet. Ze dragen ook een grote verantwoordelijkheid dan wij. Maar de chef zit al op z'n plaats. Goede morgen, juffrouw, pardon, mevrouw, wat ziet u er weer behoorlijk uit.

(De bel gaat. De pauze is afgelopen, maar de vrouwen praten gewoon door)

Hilde: Ik voel me zo - oe - zo...

Diane: Zo wat?

Hilde: Zo woedend eigenlijk. Maar ik weet steeds maar niet precies waarom.

Diane: Je hebt toch redenen genoeg om kwaad te zijn.

Hilde: Jawel. Natuurlijk. Hans vertelt me twee dagen geleden dat ik op m'n recht moet staan als vrouw. Dat ik dat recht op de zaak moet gaan eisen. En eigenlijk maakt ie zich er vanaf. Dan kom ik op m'n werk en daar zeggen ze dat ik het thuis op moet lossen. Ik word van het kastje naar de muur gestuurd. En dan komt Rudolf hier vertellen dat ik eigenlijk helemaal geen problemen heb, of eigenlijk toch wel weer, maar niet waarvan ik dacht dat ik ze had. En ik ben kwaad, maar dan denk ik weer, waarom precies?

Lily: Nou, op Hans natuurlijk. Die wil niet thuis blijven.

Hilde: Nee, ik ben niet kwaad op hem. Maar dat is meer, omdat hij doet, alsof ie meewerkt, maar eigenlijk niet. Niet omdat ie niet thuis wil blijven. Dat lost 't probleem niet op. En op die personeelschef ben ik ook niet kwaad. Jawel, ik ben woedend, omdat ie me d'r inluist met z'n zogenaamde begrip. Maar eigenlijk doet ie niets anders dan uitvoeren wat hem opgedragen wordt. Hij zou z'n baan verliezen als hij mij zomaar dagen vrij gaf.

Lily: We moeten het er dus maar bij laten zitten, omdat we geen redenen hebben om kwaad te zijn.

Diane: We hebben redenen genoeg.

Lily: Je hoort het toch? Niemand kan het helpen.

Diane: We moeten op alles kwaad zijn, op de hele maatschappij.

Lily: God, wat een oplossing. Maatschappij, wij vrouwen zijn kwaad. Horen jullie? Boehhhh.

Diane: Wat wil je dan? Dat iedere vrouw het met haar eigen man uit moet knokken? Verdeling van taken thuis? Iedere vrouw alleen. Hoeveel vrouwen levert dat alleen een pak slaag op, of minder huishoudgeld of op z'n gunstigst ruzie?

Hilde: Dus je moet thuis maar alles pikken?

Diane: Nee, dat zeg ik niet. Integendeel. Maar dat is iets anders dan denken dat onze onderdrukking dan opgelost is.

Lily: Goed. Dan op het bedrijf.

Diane: Dat ook. Maar daarmee los je ook niet alles op. Rudolf mag dan willen dat vrouwen zich bevrijden op een manier zoals mannen dat graag zouden zien, maar daarover heeft hij toch wel een paar dingen gezegd die waar zijn.

Lily: Dus niks doen.

Hilde: Waar zitten we nou eigenlijk mee?

- Lily: Dat iedereen van ons verwacht, dat we kinderen krijgen, er oppassen, het huishouden doen. Wassen, naaien, strijken, koken. En opvangen. Vooral opvangen.
- Hilde: En als we nog iets anders willen doen, moeten we dat zelf oplossen.
- Diane: En dat niet alleen. Je moet het nog goed doen ook. Tenminste wat door gaat voor goed. Zoals: kinderen hebben een moeder nodig. Maar volgens mij hebben ze alleen maar andere mensen nodig. In de eerste plaats elkaar en de mogelijkheid om hun eigen leven in te richten.
- Lily: Ja, en weet je wat ook goed moet zijn? Het gezinsleven. En daar ben je als vrouw verantwoordelijk voor. Spanningen opvangen. Wat voor spanningen eigenlijk.
- Diane: Die mannen opdoen op hun werk omdat ze daár niks te vertellen hebben.
- Hilde: Ja, en allemaal apart koken, omdat het het gezin bij elkaar houdt en omdat het gezonder is. Kun je me uitleggen wat er ongezonder aan is als iemand voor 5 - 10 - 20 gezinnen tegelijk kookt.
- Lily: Als je niet iedere dag hoeft te koken. maar eens in de vijf weken.
- Hilde: Als je niet iedere week hoeft te wassen, maar eens in de 10 weken.
- Lily: Als je niet hele dagen op kinderen hoeft te passen en ze van school halen, maar je bent eens in de maand aan de beurt.

(De muziek zet in.

Het lied wordt gezongen: "Als het aan ons ligt...", door alle drie de vrouwen)

Als het aan ons ligt,
als het aan ons ligt
dan ziet het leven er heel anders uit
Als het aan ons ligt,
als het aan ons ligt
Dan ziet het er allemaal heel anders uit
Dan sloopte ik de muren
tussen jou en mij
En onder die grote puinhoop
vinden wij elkaar
Je ziet een beetje stoffig
met poetsen zijn we altijd goed geweest
dus geef me nu je hand
want samen gaan we verder
praten, leren, vechten, leven.

Hilde: Wat zouden we dan een tijd hebben.
Diane: Waarvoor?
Lily: Nou, voor onszelf.
Diane: Ja. En voor onze grote taken. (Half lachend, half ernstig)
Hilde: (Zeer overdreven) Ja, met ons, hoe zal ik het zeggen, met ons oer.

(Ze lachen)

Diane: Schei toch uit.
Hilde: (Pakt haar hand) Denk je dat we niet zullen winnen?
iane: Jawel.

(De vrouwen lopen ieder naar een mikrofoon)

SLOTLIED

Ze zeggen: vrouwen horen thuis te zijn
vrouwen zijn zwak, men moet ze beschermen
Ze zeggen: vrouwen horen mooi te zijn
ze moeten behagen, ze moeten verleiden
Ze zeggen: vrouwen horen lief te zijn
zich opofferen, zich wegcijferen.

Referein: Wij zeggen:
vecht, verzet je, maar doe het niet alleen
vrouwen worden bevrijd door vrouwen. (bis)

Ze zeggen: zoek achter iedere sterke man de vrouw
maar de geschiedenis gaat niet over jou
Ze zeggen: vrouwen zijn de desem van het leven
maar zelfs de taal heeft voor jou geen woorden
Ze zeggen: vrouwen moeten worden beschermd
en daarom sluiten ze je op.

Refrein: Wij zeggen (enz...)

Wij zeggen: vrouwen praat met elkaar
maar streel niet je ketenen
Wij zeggen: zoek naar andere vormen
maar belazer niet jezelf
Wij zeggen: zusterschap okee
maar slechts op basis van jouw bevrijding.

Gelijkheid betekent niet, een regeling met je man
en verder blijft alles bij het oude
Gelijkheid betekent niet, weg met het kapitaal
en verder blijft alles bij het oude
Gelijkheid betekent niet, zusters, we begrijpen elkaar
en verder blijft alles bij het oude.

Refrein: Wij zeggen (enz...)

EINDE

VROUWEN

als het aan ons ligt

toneelwerkgroep PROLOOG willemstraat 72 eindhoven 040-510236

DE AUTEURSVERENIGING PROLOOG
is een vereniging die de auteursrechten behartigt van de stukken die in het werk van Proloog kollektief gemaakt zijn. De gelden van de vereniging worden aangewend ter bevordering van de kollektieve produktie van politiek theater.

De vereniging doet dit door teksten uit te geven, niet alleen van Proloogstukken en leningen en giften te verstrekken.

Op dit moment heeft de Auteursvereniging Proloog een aanbod van de volgende teksten:

- "Neus en Ko op zoek naar het verzwegen nieuws" en
- "Breken en Bouwen",
- "Houdt den Dief",
- "Maak van je hand een Vuist",
- "Scholierenverzetje",
- "De overval op het pakhuis",
- "Onderwijs een Onvoldoende",
- "O, wat een land, wat een leven".

In de maand mei '78 hoopt de vereniging een nieuwe LP uit te geven met muziek uit het werk van Proloog.

AUTEURSVERENIGING PROLOOG
Willemstraat 72, Eindhoven.
Tel.: 040 - 510236

Alles uit deze uitgave mag worden veeleevuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, maar dan wel NA schriftelijke toestemming van de "Auteursvereniging Proloog", Willemstraat 72, Eindhoven. Deze bepalingen gelden niet voor intern gebruik op scholen, buurt- huizen of instituten waar dit programma is gespeeld.